

Fennia-ryhmä 2003

Sisältö

- 3 *Fennia-ryhmä lyhyesti*
4 *Fennia*
5 *Tunnusluvut 2003*
6 *Toimitusjohtajan katsaus*
8 *Tuotteet ja palvelut*
11 *Hallinto*
12 *Henki-Fennia*
13 *Tunnusluvut 2003*
14 *Toimitusjohtajan katsaus*
16 *Tuotteet ja palvelut*
17 *Hallinto*
18 *Eläke-Fennia*
19 *Tunnusluvut 2003*
20 *Toimitusjohtajan katsaus*
22 *Tuotteet ja palvelut*
25 *Toimintaympäristö*
26 *Hallinto*

Fennia-ryhmä on julkaissut yhtiöidensä tilinpäätökset erillisinä painotuotteina.

Fennia Prize – Muotoilulla maailmalle

Fennia Prize-teollisen muotoilun kilpailu on viiden-toista vuoden aikana nostanut esiin yli 60 suomalaista yritystä tunnustuksena ansiokkaasta muotoilustaan. Yritykset ovat saaneet joko pääpalkinnon tai kunniamaininnan. Fennia-ryhmä perusti aikoinaan tämän palkinnon kannustaakseen suomalaisia yrityksiä käyttämään muotoilua.

Alkuaan kotimaisesta Pro Finnish Design -kilpailusta on kasvanut korkeatasoinen kansainvälinen muotoilijaosaajien kilpailu, jossa menestyneet tuotteet ovat maailmalla tunnettuja tuotemerkkejä ja brandeja – monet markkinajohtajia alallaan.

Fennia Prize-kilpailun järjestävät yhdessä Design Forum Finland ja Fennia-ryhmä. Kilpailu on kansainvälinen ja se järjestetään joka toinen vuosi. Pääpalkinto on 25 000 euroa. Tämän vuosikertomusesitteen kuvituksessa on käytetty vuoden 2003 kilpailussa palkittujen tuotteiden kuvia.

Fennia-ryhmän yhtiöiden toimitusjohtajat on tätä kertomusta varten kuvattu Designmuseon tiloissa.

Fennia-ryhmä lyhyesti

Fennia-ryhmä tarjoaa yrityksille, yrittäjille ja kotitalouksille kaikki niiden tarvitsemat vakuutuspalvelut. Ryhmään kuuluu kolme vakuutusyhtiötä: vahinkovakuutusyhtiö Fennia, työeläkevakuutusyhtiö Eläke-Fennia ja henkivakuutusyhtiö Henki-Fennia. Lisäksi ryhmään kuuluu Fennian tytäryhtiö eFennia, joka on erikoistunut verkkopalveluihin.

Fennia-ryhmä on itsenäinen, suomalainen ja keskinäinen eli asiakkaiden omistama vakuutusryhmä. Se syntyi vakuutusalan uudelleenjärjestelyiden yhteydessä vuonna 1998. Sen juuret ulottuvat kuitenkin yli 120 vuoden taakse vuoteen 1882. Silloin perustettiin ensimmäinen suomalainen vakuutusyhtiö, Palovakuutusosakeyhtiö Fennia.

Fennia – riskienhallinnan asiantuntija

Fennia on keskinäinen, asiakkaiden omistama vahinkovakuutusyhtiö, jolla on vuosikymmenten kokemus yritysten ja kotitalouksien riskienhallinnasta ja vakuuttamisesta.

Hallintoelinten jäsenenä asiakkaat osallistuvat yhtiön tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen. Jokaiselle asiakkaalle on tarjolla mittojen mukainen ja kustannustehokas vakuutusratkaisu, jolla riskit katetaan mahdollisimman hyvin. Fennia on sitoutunut tiukasti turvallisuuteen ja turvallisuusjohtamiseen sekä niiden edistämiseen etenkin pk-yrityksissä.

Henki-Fennia – henkilövakuuttamisen ja varallisuuden hoidon asiantuntija

Henki-Fennian omistavat keskinäiset yhtiöt Fennia 60 prosentin osuudella ja Eläke-Fennia 40 prosentin osuudella. Henki-Fennia kuuluu Fennian konserniin. Yhtiön omistus pohja merkitsee sitä, että myös tätä osakeyhtiötä hallitaan keskinäisyyden periaatteella.

Henki-Fennian vakuutus tuotteet täydentävät sen omistajayhtiöiden vakuutustarjontaa monipuolisesti. Yhtiön erikoisalana ovat vapaaehtoiset henki-, eläke- ja sijoitusvakuutukset.

Eläke-Fennia – työeläketurvan asiantuntija

Työeläkeyhtiö Eläke-Fennia on keskinäinen vakuutusyhtiö, jonka hallinnossa ovat mukana työnantajien ja yrittäjien lisäksi työmarkkinajärjestöjen edustajat.

Eläke-Fenniassa kertyvät työntekijöiden TEL- ja yrittäjien YEL-eläkkeet. Yhtiö tarjoaa vankkaa asiantuntemustaan myös työhyvinvoinnin, asiakasrahoituksen ja sähköisten palveluiden alueella. Fennia-ryhmän palvelupisteiden lisäksi Eläke-Fennian palvelut ovat saatavissa Lähivakuutus-ryhmän palvelupisteissä. Yhteistyökumppanimme on myös OP-ryhmä.

Fennian osaaminen auttaa turvallisuustyössä

FSP Finnish Steel Painting Oy on Suomen suurin pintakäsittely- ja korroosionestoyritys. Se toimii 24 toimipisteessä eri puolilla maata. Lisäksi siltojen, laivojen, teollisuuslaitosten ja muiden suurten kohteiden maalauksia suoritetaan siellä, missä ne sijaitsevat.

FSP:n toimintajärjestelmä on sertifioitu vuonna 2002. Se pitää sisällään laatu-, ympäristö- sekä työturvallisuus- ja -terveyssertifikaatit. Toimitusjohtaja **Pentti Virtanen** pitää vakuutusyhtiön asiantuntemusta tärkeänä apuna työturvallisuustyössä. Erityisesti Fennian yhteishenkilön toiminta ja asiantuntemus saavat kiitosta.

FSP on osallistunut valtakunnalliseen metalli- ja elektroniikkateollisuuden MET Haastamme -työympäristökilpailuun, joka alkoi vuonna 2002 ja kestää vuoden 2005 loppuun. Yrityksen toimipisteet ovat menestyneet kisassa hyvin ja ovat sijoittuneet kolmen parhaan joukkoon sekä 2002 että 2003. Kunniamaininnat on jaettu FSP telakkatoimipisteelle sekä pintakäsittelylaitokselle.

”Tavoitteenamme on nolla tapaturmaa. Pyrimme siihen Turvallisuuskymppi-menetelmällä, jonka Fennia on tuonut yrityksemme”, kehityspäällikkö **Sanna Leino** painottaa.

”Pintakäsittely on työvoimavaltainen ala. Meidänkin yrityksessämme on 250 työntekijää, jotka monesti työskentelevät vaativissa olosuhteissa. Meille työntekijöiden koulutuksesta, turvallisuudesta ja terveydestä huolehtiminen on elinehto, asiakkaammekin vaativat sitä. Ilman turvallisuutta ei olisi asiakkaita”, Pentti Virtanen sanoo.

Fennian tunnusluvut 2003

Tulosanalyysi, milj. e	2003	2002	2001	2000	1999
Vakuutusmaksutuotot	232	226	217	209	200
Korvauskulut	-214	-187	-180	-203	-178
Liikekulut	-48	-46	-43	-42	-41
Muut vak.tekniset tuotot ja kulut	0	0	0	0	0
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-31	-8	-6	-37	-20
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut	38	11	18	122	44
Muut tuotot ja kulut	0	0	0	0	0
Osuus osakkuusyrittäjästä	0	0	0	0	0
Liikevoitto tai -tappio	7	3	12	85	24
Tasoitusmäärän muutos	1	-21	-20	2	-14
Sijoitusten arvonnousut ja niiden oikaisut					
Vahinkovakuutuksen voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	8	-18	-8	88	10
Tunnusluvut, milj. e					
Liikevaihto	304	293	327	418	296
Vakuutusmaksutulo	245	235	229	222	214
Vahinkosuhte, %	92,2	82,7	82,9	97,4	89,2
Liikekulusuhte, %	20,9	20,5	19,8	20,2	20,6
Yhdistetty kulusuhte, %	113,0	103,2	102,7	117,6	109,8
Toimintapääoma	168	159	156	203	249
Tasoitusmäärä	156	157	136	115	118
Vakavaraisuuspääoma	324	316	292	319	366
vastuuvälästä, %	56,2	58,7	56,5	64,5	84,7
Vastuunkantokyky, %	139,8	139,6	134,4	152,7	183,2
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä	855	836	808	803	806

Maksutulo ja sijoitustoiminnan tuotot kehittyivät suotuisasti

Fenniassa vuosi 2003 sujui monelta osin hyvin. Maksutulo oli 245 miljoonaa euroa, kasvua edelliseen vuoteen oli 4,2 prosenttia. Kasvu oli parempi kuin alalla keskimäärin ja markkinaosuus parani hieman. Se oli vuoden lopussa 9,1 prosenttia. Maksutulon kasvu perustui selvästi parantuneeseen myyntiin ja asiakaskannan kasvuun erityisesti tärkeimmässä asiakasryhmässämme pk-yrityksissä. Ilahduttavaa oli myös sijoitustuottojen palaaminen hyvälle tasolle.

Sijoitustuotot kehittyivät hyvin

Sijoitusmarkkinan myönteinen kehitys erityisesti toisella vuosipuoliskolla paransi sijoitustoiminnan tulosta, joka nousi hyvälle tasolle. Yhtiön liikevoitto parani 7 miljoonaan euroon ja tilikauden tulos oli 8 miljoonaa euroa. Sijoitustoiminnan tulos on hyvä, kun ottaa huomioon yhtiön suhteellisen varovaisen sijoituspolitiikan, jonka tavoitteena on ensisijaisesti varmistaa vakavaraisuuden säilyminen ja kehittyminen. Fennian tavoitteena ei ole ollut hakea maksimisijoitustuottoa maksimiriskillä.

Suuret vahingot ja varausten muutokset alensivat vakuutus-toiminnan tulosta

Fennian vakuutusliikkeen tulos aleni edellisvuodesta ja yhdistetty kulusuhde oli 113 prosenttia. Tähän oli syynä se, että kertomusvuonna sattui kaksi poikkeuksellisen suurta vahinkoa, jotka lisäsivät

vahinkomenoa. Lisäksi yhtiö teki lisävarauksia toistuvaiskorvauksiin liittyviin vastuihin yhteensä 6,7 miljoonaa euroa. Näistä syistä Fennian vakuutusliikkeen tulos ei ollut tyydyttävä.

Eri tuotelinjojen tilanne sekä hinnoittelussa että vahingoissa on kuitenkin hyvä ja kehitys on oikean suuntaista ja yhtiön pitkän aikavälin tavoitteiden mukaista. Liikekulusuhde pysyi edellisvuoden tasolla ja on edelleenkin hyvin kilpailukykyinen muihin suomalaisiin vahinkovakuuttajiin verrattuna. Yhtiön vastuunkantokyky säilyi hyvänä ja oli vuoden lopussa 140 prosenttia.

Liikevoitto parani 7 miljoonaan euroon

Fennia panostaa asiakkaisiin

Fennia on vuonna 2003 jatkanut toimintansa kehittämistä edellisvuonna tehtyjen linjausten mukaisesti. Samalla myös organisaatio ja avainresurssit ovat

hioutuneet valmiiksi uusiin haasteisiin. Fennian kehittämisen keskeinen teema kaikessa on asiakas-keskeisyys. Tämä tarkoittaa luonnollisesti olemassa olevien Fennian asiakkaiden hyvää palvelua ja heidän riskiensä kokonaisvaltaista hoitamista.

Strategiansa mukaisesti Fennia haluaa yhdessä asiakkaitensa kanssa huolehtia siitä, että riskit toteutuvat mahdollisimman harvoin. Vaikka sitä on harjoiteltu yli sata vuotta, on siinä vielä paljon kehitettävää.

Fennialle ei kuitenkaan riitä vain nykyisten asiakkaitten hyvä hoitaminen. Fennia tarvitsee myös uusia asiakkaita. Ydinasiakkaisiimme, pk-yrityksiin, kohdistuu lähivuosina paljon omistajanvaihdoksia. Tämä johtuu suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisestä. Fennia on valmis auttamaan asiakkaitaan omistusräjästyksissä. Samalla haluamme saada myös uudet omistajat asiakkaiksemme. Fennian asiakkaat ovat vakuutusasiakkaista tyytyväisimpiä omaa yhtiönsä. Haluamme levittää tätä tyytyväisyyttä myös niihin yrityksiin ja kotitalouksiin, jotka eivät vielä ole asiakkaitamme.

Fennia on jatkanut myyntiyhteistyön kehittämistä Osuuspankki-ryhmän kanssa. Yhteistyö on toiminut hyvin ja sitä on tarkoitus aktivoida edelleen tehokkaalla toimintamallilla. Fennia haluaa tulevaisuudessaakin olla nimenomaan vakuutusyhtiö ja hoitaa pankkiyhteistyön myyntiyhteistyösopimuksella Osuuspankki-ryhmän kanssa.

Toiminnan kehittäminen

Fennian yrityskuva sekä kotitalouksien että yritysten keskuudessa on parantunut. Asiakkaamme ovat erittäin tyytyväisiä meiltä saamaansa palveluun. Tämä on luonnollisesti hyvä pohja toiminnan jatkuvalle kehittämiselle. Painopisteemme on jatkossakin asiakaskeskeisessä toiminnassa. Uusasiakashankinnassa asenteenamme on siirtyminen puolustuksesta hyökkäykseen. Haluamme olla paitsi arvostettu myös kasvava yhtiö.

Turvallisuustyön ja vahinkojen ennaltaehkäisyn kehittäminen on yhtiössämme jatkuvaa toimintaa. Haluamme myös olla helposti tavoitettavissa. Siksi panostamme monikanavapalveluun. Kehitämme verkkopalvelua, puhelinpalvelua ja yhteyshenkilöiden työtä tasapainoisesti siten, että asiakas saa aina helposti yhteyden Fenniaan.

Tulevaisuuden näkymät

Alkaneen vuoden näkymät ovat selvästi edellisvuotta valoisammat. Ennusteet Suomen kuluvan vuoden bruttokansantuotteen kasvusta liikkuvat 3 prosentin molemmin puolin. Kasvu on kaksinkertainen edellisvuoteen verrattuna. Työllisyystilanteen odotetaan pysyvän nykyisellä tasolla. Myös osakekurssien uskotaan alkuvuonna kehittyvän myönteisesti. Tämä kehitys on kuitenkin varsin heikolla pohjalla. Kehitystä horjuttavat heikkenevä dollari, USA:n vaihtotaseen suuri alijäämä, syksyiset presidentin vaalit Yhdysvalloissa, lintuinfluenssa ja sars. Jokainen näistä yksittäisistä tekijöistä voi pysäyttää alkaneen myönteisen kehityksen maailmantaloudessa.

Alkaneen vuoden näkymät ovat edellistä paremmat

Kotimaan kilpailutilanne on Fennian kannalta säilynyt hyvänä. Kilpailijoiden halu parantaa tulosta ja tunnuslukujaan on omalta osaltaan tervehdittänyt kilpailua. Samalla se on luonut Fennialle hyviä mahdollisuuksia. Fennian oma tilanne on kunnossa ja mahdollisuutemme asemiemme puolustamiseen ja parantamiseen ovat hyvät.

Helsingissä 7.4.2004

Hannu Ketola
Toimitusjohtaja

Fennia panostaa palveluun ja tuotteisiin

Vakuuttaminen on molemminpuoliseen luottamukseen perustuvaa toimintaa. Sen takia Fenniassa panostetaan voimakkaasti asiakkaiden palveluun. Viime vuosina Fennia on ollut asiakastytyväisyystutkimuksissa kärkisijoilla. Vuonna 2003 se oli vahinkovakuutusyhtiöistä paras.

Fennia-ryhmän palveluverkosto koostuu Fennian konttoriverkostosta ja puhelinpalvelusta sekä ryhmän yhtiöiden Internet-sivuista ja Online-palveluista.

Monikanavapalvelu

Asiakkaiden tyytyväisyyteen vaikuttavat olennaisesti palvelujen laatu ja saatavuus. Fennian palvelujen saatavuutta parannettiin kuluneen vuoden aikana huomattavasti. Fennian Internet-sivustot uusittiin ja julkaistiin myös ruotsiksi. Sivuilta löytyviä Online-palveluja yrityksille ja yksityisille kehitettiin ja laajennettiin. Myös puhelinpalvelua eli Fenniapalvelua laajennettiin ja vastausnopeutta parannettiin. Fenniapalvelun yhteyteen perustettiin erillinen Yrityspalvelukeskus, joka sekin on Fenniapalvelun lailla avoinna klo 08.00–20.00. Fenniapalvelun puhelinnumero on **010 503 8808**. Yrityspalvelukeskuksen puhelinnumero on **010 503 8818**.

Sähköisten palvelujen lisäksi Fennian henkilökohtaista konttoripalvelua on parannettu. Uudentyyppiset palvelukonttorit on avattu Helsingin Kampissa ja Tampereen keskustassa. Ne sijaitsevat vilkkaiden

ihmisvirtojen varrella. Näin ollen niihin on helppo poiketa asioita hoitamaan. Uusissa konttoreissa on erityisesti huomioitu asiakkaiden yksityisyyden tarve. Palvelupisteet on sijoitettu niin, että rauhallinen asioiden hoito on mahdollista. Konttoriverkostoa tullaan uudistamaan tällä tavoin myös muualla.

Palvelujen saatavuutta parannettiin

Fennian asiantuntijat tunnistavat yritysten riskit

Vahinkojen torjunta ja ennaltaehkäisy sekä turvallisuuden lisääminen työpaikoilla on yhä tärkeämpi osa vakuustustoimintaa. Fennia on edelläkävijä yritysten riskienhallinnan kehittämässä. Nykyisin jokaiselle asiakkaalle on tarjolla mittojen mukainen ja kustannustehokas vakuutusratkaisu.

Fennia tarjoaa yritysten käyttöön sekä asiantuntijansa että kattavat vakuutukset riskien hallitsemiseksi. Riskienhallinnan avulla tunnistetaan järjestelmällisesti yritystä uhkaavat riskit ja arvioidaan riskien merkitys yritykselle. Tämän jälkeen

päätetään riskien hallintakeinoista, kuten riskien mahdollisesta poistamisesta tai pienentämisestä tai niiden siirtämisestä vakuutusyhtiön kannettavaksi.

Fennialla on kattavat vakuutukset yrityksille

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on osa työntekijän työsuhteeseen perustuvaa sosiaaliturvaa. Työntekijä on oikeutettu tapaturmavakuutuslain mukaisiin korvauksiin, jos hänelle sattuu työtapaturma tai hän sairastuu ammattitautiin. Työnantajalla on lakiin perustuva velvollisuus vakuuttaa työntekijänsä lakisääteisellä tapaturmavakuutuksella. Vakuutuksen perusteella työtapaturmien ja ammattitautien korvauskustannukset siirtyvät vakuutusyhtiön vastuulle.

Yrittäjät perustivat nykyisen Fennian 75 vuotta sitten nimenomaan lakisääteisistä tapaturmavakuutusta varten. Vuosien saatossa Fenniassa on otettu käyttöön myös kaikki muut vahinkovakuutuslajit. Lakisääteinen tapaturmavakuutus on kuitenkin edelleen yhtiön suurin yksittäinen vakuutuslaji.

Fennian toiseksi suurin vakuutuslaji on liikennevakuutus. Liikennevakuutuslain mukaan kaikilla liikenteeseen käytettävillä moottoriajoneuvoilla ja perävaunuilla on oltava liikennevakuutus. Näin lailla on vahvistettu se, että vakuutus korvaa vahingon sattua henkilövahingot ja syyttömän osapuolen omaisuusvahingot. Liikennevakuutuksen lisäksi ajoneuvoissa on tänä päivänä useimmiten myös vapaa-

ehtoinen Fenniakasko-vakuutus, johon asiakas voi itse valita haluamansa turva-osat.

Yritysten palo- ja muut omaisuusvakuutukset kattavat ne vahingot, joita yrityksen omaisuudelle aiheutuu esimerkiksi tulipalosta, vesivuodosta tai muusta vahinkotapahtumasta. Keskeytysvakuutukset korvaavat niitä tuottojen menetyksiä tai lisäkuluja, jotka aiheutuvat vahingosta johtuvasta toiminnan keskeyttämisestä. Vastuuvakuutukset puolestaan kattavat sen korvausvelvollisuuden, joka voi syntyä yrityksen toiminnan johdosta ulkopuolisille tahoille.

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on suurin vakuutuslaji

Yrityksen vahinkovakuutusten tarkoituksena on turvata yrityksen toiminnan jatkuvuus ja tulos myös vahingon sattuessa. Yrityksen vakuutusturva pitää päivittää määräajoin. Yrityksen yhteyshenkilö vieraillee yrityksessä ja huolehtii, että vakuutusturva on kaiken aikaa oikein mitoitettu.

Fennia on myös merkittävä kotitalouksien vakuuttaja

Fennian maksutulosta lähes puolet tulee kotitalouksilta. Siksi yksityissektori on Fennialle yhtä tärkeä kuin yrityssektorikin.

Vahinkovakuutus korvaa kotona ja harrastusten parissa sattuneet vahingot. Fennia tarjoaa kotitalouksille kaikki niiden tarvitsemat vahinkovakuutukset.

Yli 250 000 kotitalousasiakasta on turvannut itsensä ja kotinsa Fenniaturvalla.

Fenniaturva on vakuutuskokonaisuus, johon voi liittää henkilövakuutukset kaikille perheenjäsenille sekä kodin ja muun omaisuuden vakuutukset omien tarpeiden mukaisesti. Vakuutusten määrää tai sisältöä voi Fenniaturvassa muuttaa vaivatta.

Fenniaturvaan voi liittää omaisuuden turvaksi: kotivakuutukset, matkatavaravakuutukset, venevakuutukset, eläinvakuutukset, metsävakuutukset sekä maatilavakuutukset. Oikeudellisten riskien turvaksi Fenniaturvaan voi liittää myös oikeusturva- ja vastuuvakuutuksen. Perheenjäsenien turvaksi Fenniaturvaan voi liittää tapaturmavakuutukset, sairauskulu- vakuutukset ja matkustajavakuutukset.

Myös ajoneuvovakuutukset ovat tärkeä kotitalouksien vakuutuslaji.

Fennia on sitoutunut turvallisuuteen

Yleisen turvattomuuden lisääntyessä myös turvallisuuspalvelujen kysyntä lisääntyy. Vahinkovakuutusyhtiöiden rooli on muuttunut yhä enemmän turvallisuusasiantuntijan rooliksi. Samalla yritysten ja yksityishenkilöiden kiinnostus vahinkovakuutuksia ja turvallisuusasioita kohtaan on lisääntynyt.

Teemme parhaamme, että Fennian asiakkaille sattuisi vähemmän vahinkoja kuin vakuutusyhtiöiden asiakkaille keskimäärin. Tämän johdosta Fennia kehittää jatkuvasti asiakkaille uusia työtapaturmiin ja vahingontorjuntaan liittyviä menetelmiä. Turvallisuuskymppi on pk-yritysten oma turvallisuustyökalu ja oppimisohjelma. Menetelmän avulla yritys ensin itsearvioi turvallisuustasonsa, löytää kehittämis-

kohteet ja osoittaa osaamistaan kolmannelle osapuolelle, kuten tilaajayritykselle. Turvallisuusosaaminen onkin tullut nykyisin monien aliurakoiden saamisen ehdoksi. Vakuutusyhtiöt ovat jo pitkään järjestäneet tulityökoulutusta tulityökortin saamiseksi. Nykyisin järjestetään myös työturvallisuuskoulutusta työturvallisuuskortin saamiseksi.

Turvallisuuskymppi- menetelmä on kehitetty yhteistyössä Fennian, Tampereen teknillisen yliopiston ja Työturvallisuuskeskuksen kanssa.

Tavoitteena on, että Fennian asiakkaille sattuu vähemmän tapaturmia kuin muille

Korvaustilanteessa vakuutusyhtiö punnitaan

Korvaustoiminta on vakuutusyhtiön ydinpalvelua. Vahinko- ja korvaustilanteessa asiakkaalle selviää konkreettisesti, mitä hän on vakuutusyhtiöltään ostanut. Korvauspäätösten ja rahan siirtämisen lisäksi Fennian ammattitaitoinen henkilökunta neuvoo asiakasta miten mahdollisilta uusilta vahingoilta ja rahanmenetyksiltä vältytään. Sammutusveden ja kosteuden poisto tulipalon jälkeen, metallipintojen suojaus ruostumiselta, väliaikaiset suojarakennelmat tai lämpimän varaston hankkiminen heti vahingon jälkeen ovat esimerkkejä jälkivahingon torjunnasta. Näihin toimenpiteisiin pitää ryhtyä heti vahingon tapahduttua. Fennian yhteyshenkilöt ovat tässä työssä mukana.

Fennian vahinkoneuvonnan puhelinnumero hätätapauksissa on **010 503 010**. Neuvonta on avoinna 24 tuntia vuorokaudessa.

Hallinto

HALLITUS

Eero Lehti
kauppaneuvos,
hallituksen puheenjohtaja
Taloustutkimus Oy
Helsinki
puheenjohtaja

Esko Penttilä
liikenneuvos,
hallituksen puheenjohtaja
Matkaporjat Oy
Vammala
varapuheenjohtaja

Ernst Gylfe
hallituksen puheenjohtaja
Helsingin Villakehräämö Oy
Helsinki

Lasse Koski
toimitusjohtaja
Laihian Mallas Oy
Laihia

Eva Liljebloom
professori
Svenska Handelshögskolan
Helsinki

Rauno Mattila
teollisuusneuvos
Trafotek Oy
Turku

Erkki Moisander
toimitusjohtaja
Advisory House Oy
Varkaus

Matti Pörhö
toimitusjohtaja
Pörhön Autoliike Oy
Oulu

Antti Vahto
toimitusjohtaja
Vahto Group PLC Oyj
Hollola

Lasse Heiniö
toimitusjohtaja
Eläke-Fennia
Helsinki
varajäsen

Hannu Ketola
toimitusjohtaja
Fennia
Helsinki
varajäsen

Heimo Äikäs
lakiasiaintohtaja
Fennia
Helsinki
hallituksen sihteeri

TILINTARKASTAJAT

Kalervo Virtanen
professori, KHT
Helsinki

Marja Tikka
KHT
Helsinki

Markku Koskela
professori, KHT
Helsinki
varatilintarkastaja

Per-Olof Johansson
kauppat.maist., KHT
Helsinki
varatilintarkastaja

JOHTAJAT

Hannu Ketola
toimitusjohtaja

Eero Eriksson
varatoimitusjohtaja,
sijoitukset ja asiakasrahoitus

Matti Heikkinen
suunnittelujohtaja

Sirkku Ikäheimo
markkinointijohtaja

Jussi Kauma
johtaja,
kehitys ja jälleenvakuutus

Kimmo Kilpinen
tuotantojohtaja

Christer Klärlich
henkilöstöjohtaja

Antti Kuljukka
kentän johtaja

Pirjo Linamo
tietohallintojohtaja

Sirkku Rahkola
talousjohtaja

Heimo Äikäs
lakiasiaintohtaja

Risto Heimo
aktuaari, SHV

LÄÄKÄRIT

Mikael Hedenborg
lääketieteen ja kirurgian
tohtori, ylilääkäri

Pekka Paavolainen
lääketieteen ja kirurgian
tohtori, professori

Timo Yrjönen
lääketieteen ja kirurgian
tohtori

Esko Matikainen
lääketieteen ja kirurgian
tohtori, dosentti

Mika Paavola
lääketieteen lisensiaatti

Heikki Österman
lääketieteen lisensiaatti

Ryhmäläke sitouttaa pitkäjänteiseen työskentelyyn

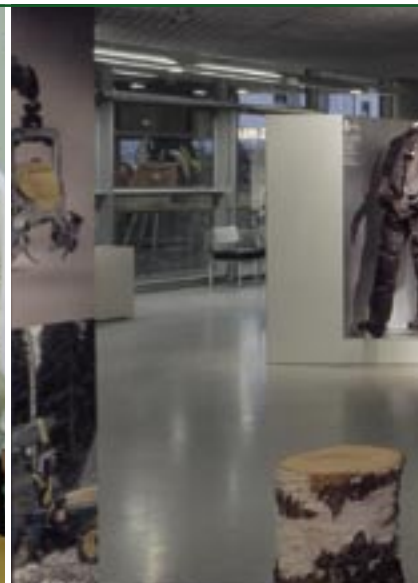
Ideachip on suomalainen, kansainvälistä toimintaa harjoittava yhtiö, joka on perustettu vuonna 1985. Yhtiö on erikoistunut kehittämään, valmistamaan ja markkinoimaan tuotteita ympäristönhoitoon, kierrätysmenetelmien tehostamiseen ja erilaisten materiaalien käsittelyyn.

Yrityksen omistajille, johtoryhmän jäsenille on otettu ryhmäläkevakuutus vuonna 2002. ”Vakuutuksen ensisijainen tarkoitus on täydentää lakisääteistä eläketurvaa”, sanoo yrityksen toimitusjohtaja **Kauko Pylväs**. Sen ohella tavoitteena on sitouttaa johtoryhmän jäsenet pitkäjänteiseen työskentelyyn yrityksessä.

”Omalta osaltani voin sanoa, että sitoutuminen työhön täytyy tulla sydämen palosta, suuresta haasteesta, eikä rahalla ole niin paljon merkitystä. Mutta kyllä eläkevakuutus antaa tiettyä varmuutta tulevaisuuden varalle.”

Kartoitusvaiheessa Ideachip kilpailutti muutaman yhtiön ja teki erittäin huolellisen vertailun. Pylvään mukaan tuotteiden välisiä eroja oli äärettömän vaikea vertailla. ”Henki-Fenniasta saimme erinomaista palvelua koko prosessin ajan ja kilpailukykyisen tarjouksen”, kertoo Pylväs. Henki-Fennian edustajat jaksoivat opastaa ja neuvoa kaikissa kysymyksissä. ”Koimme myös, että ehdotetut ratkaisut olivat aidosti etujemme mukaisia”, lisää Pylväs.

”Tässä yhteistyössä erityisen miellyttävää on ollut tunne, että aina on ollut helppo ottaa yhteyttä Henki-Fennian edustajaan ja olemme saaneet vastaukset ryhmäläkevakuutusta sekä sijoituksen aktiivista hoitamista koskeviin pienimpiinkin kysymyksiimme. Uskomme ja luotamme siihen, että tulevaisuudessakin saamme palvelua, jota odotamme.”

Henki-Fennian tunnusluvut 2003

Tulosanalyysi, milj. e	2003	2002	2001	2000	1999 ¹⁾
Vakuutusmaksutulo	60	49	71	80	42
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	30	2	-5	24	8
Maksetut korvaukset	-15	-14	-9	-10	-9
Vastuavelan muutos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	-64	-29	-66	-74	-37
Liikekulut	-6	-5	-5	-5	-3
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	5	2	-14	16	1
Muut tuotot ja kulut	0	0	0	2	0
Liikevoitto/-tappio	5	2	-14	18	2
Tasoitusmäärän muutos	0	0	0	0	0
Lisäedut	-1	-1	0	-2	0
Henkivakuutuksen voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	4	1	-14	15	1
Tunnusluvut, milj. e					
Liikevaihto	102	80	116	144	68
Vakuutusmaksutulo	60	49	71	80	42
Liikekustannussuhde, %	141	142	161	179	129
Toimintapääoma	55	45	45	68	62
Vähimmäistoimintapääoma	17	15	14	12	10
Vakavaraisuuspääoma	57	47	46	70	64
Vakavaraisuusaste, %	14,3	13,2	14,1	24,8	27

¹⁾ Vuoden 1999 luvut ovat ajalta 1.10.1998–31.12.1999.

Tunnusluvut on laskettu emoyhtiön luvuista lukuun ottamatta tulosanalyysia ja liikevaihtoa.

Eläkevakuutuksen veroehdotus hämmensi asiakkaita

Henkivakuutusmarkkinoiden kasvu kääntyi maksutulolla mitaten laskuun usean vuoden jatkuneen kasvun jälkeen. Kun kokonaismaksutulo alalla jäi reilut 11 % viime vuotta pienemmäksi, Henki-Fennian maksutulo kasvoi 24 %, mikä nosti kokonaismarkkinaosuutemme 2,1 prosenttiin.

Vuodelle 2003 antoi oman, yllätyksellisen leimansa ajoittain kiivaskin julkinen keskustelu eläkevakuutuksen verotuskohtelusta. Tämä vaikutti erityisesti loppuvuoden yksilöllisen eläkevakuutuksen uusmyyntiin. Ehdotetut eläkevakuutuksen veromuutokset kannustivat vakuutusosittajia sijoittamaan eläkesuunnitelmia reilusti enemmän jo voimassa oleviin vakuutuksiinsa.

Viime vuotta leimasi myös osakemarkkinoiden piristyminen. Osakemarkkinoiden pitkä alavireisyys päättyi jo viime keväänä, vaikka viime vuoden syksyllä kurssit heijastelivat kaikkea mahdollista epätoivoa. Osakemarkkinoiden piristyminen vaikutti suotuisasti sijoitussidonnaisten eläke- ja säästövakuutusten myyntiin, ja niiden osalta markkinaosuutemme kasvoikin erityisesti yrityssektorilla.

Kannattavuus kasvoi edellisvuoteen nähden

Henki-Fennian liiketoiminnassa keskeinen huomio kiinnitettiin kannattavuuteen. Strategiasamme kannattavuus on markkinaosuutta tärkeämpi mittari. Sijoitetun pääoman tuotto oli vuonna 2003 hieman yli 20 prosenttia, mikä osoittaa, että kannattavuus on kasvanut edelliseen vuoteen nähden.

Vuoden 2003 tulostavoitteessa onnistuttiin olosuhteet huomioon ottaen erinomaisesti. Liikevoitto oli 4,1 miljoonaa euroa. Sijoitustoiminnassa onnistuimme erityisen hyvin ja se vaikutti suurelta osin myös liiketuloksen kasvuun.

Vaurastuminen ja huoli eläketurvasta luovat mahdollisuuksia

Henkivakuuttaminen on osa yhteiskunnan turvajärjestelmää ja henkiyhtiön lähtökohtana on edesauttaa ihmisten omaa varautumista tulevaisuuden turvan tarpeisiin. Ihmisten huoli lakisäätöisen eläketurvan riittävydestä ja kasvava tietoisuus vapaaehtoisista

säästövaihtoehdoista lisäävät edelleen kiinnostusta yksilöllistä eläkevakuutusta kohtaan. Tosin vuoden 2005 alusta voimaan tulevat ehdotetut verouudistukset vaikuttanevat kysyntää hillitsevästi.

Kasvava kilpailu osaavasta työvoimasta luo kysyntää yritysten palkitsemisjärjestelmille, joissa ryhmäeläkevakuutukset ovat hyvin toimiva osa. Ihmisten yleisen vaurastumisen pitäisi vaikuttaa taas vakuutussäästämisen kiinnostuksen kasvamiseen.

Toimintaympäristö muuttuu

Viime vuoden lopulla hallitus esitti periaatepäätöksen, että yksilölliset eläkevakuutukset siirtyisivät ansiotuloerotuksen piiristä pääomatuloerotukseen vuoden 2005 alusta alkaen. Eli vakuutusmaksuista saisi vähentää pääomaveroprosentin verran. Eläkkeen määrään perustuvaa ylärajaa säästöillä ei enää olisi. Eläkeaikana eläkkeestä maksettaisiin veroa niin ikään pääomaveroprosentin verran.

Siva-työryhmän loppuraportti taas antaisi muullekin pitkäaikaissäätämislle samat edut kuin yksilöllisille eläkevakuutuksille. Työryhmä ehdottaa nykyistä eläkevakuutuksia koskevaa verovähennysoikeutta myös rahasto-osuuksille, pankkitilille säästämiseen sekä arvopaperisäästämiseen sijoituspalveluyritysten ja talletuspankkien kautta.

Molemmissa raporteissa tunnustetaan, että eläkeajan turvaksi tarkoitettua säästämistä on yhteiskunnan syytä kannustaa. Siirtymäsäännösten puuttuminen kuitenkin vähentää ihmisten luottamusta, joka on elintärkeää niin lakisääteiselle kuin vapaaehtoisellekin eläkkeelle. Ihmisille ei saisi antaa kuvaa, että heidän pitkäaikaiset sopimuksensa voivat muuttua kulloisenkin hallituksen mielialojen mukaan. Vuonna 2005 voimaan astuvan työeläkeuudistuksen keskeisin tavoite on saada ihmiset pysymään pidem-

pään työelämässä. Tämä tavoite ei toteudu, mikäli luottamusta horjutetaan kokonaiseläketurvaan ja sen etujen säilyvyyteen.

Tulevina vuosina tulemme kehittämään ja tiivistämään entisestään yhteistyötä meklariyhtiöiden sekä ulkoisten varainhoitajien kanssa. Panostamme entistä enemmän myös Fennian omaan kenttään henkivakuutustuotteiden jakelukanavana.

Toimintaympäristö näyttää nyt kaksijakoiselta: Toisaalta mahdollisuudet henkivakuuttamisen kasvulle ovat olemassa ja toisaalta taas alan

Luottamusta eläketurvaan ei saa horjuttaa

epävarmuustekijät saattavat vaikuttaa yllättävästikin. Ottamalla huomioon nämä asiat odotamme vuodelta 2004 hienoista maksutulon kasvua. Ratkaisevassa asemassa tavoitteiden täyttymisessä ovat verouudistuksen analysointi ja sen mukanaan tuomien seurausten hallinta sekä muuttuvan markkinan mahdollistamien uusien yhteistyökumppanien hankinta.

Esitän lämpimät kiitokset Henki-Fennian asiakkaille ja yhteistyökumppaneille sekä omalle henkilöstölle menestyksekkäästä vuodesta. Tulemme jatkossakin panostamaan tuotteisiimme ja palveluumme niin, että ne ovat maan parhaan henkivakuutusyhtiön tasoa.

Helsingissä 7.4.2004

Antti Kuljukka
Toimitusjohtaja

Henkivakuutuksilla taloudellista turvaa

Henki-Fennia tarjoaa yksityisille henkilöille, yrittäjille ja yrityksille henkivakuutuspalveluja. Näitä ovat henkivakuutus, yksilöllinen ja ryhmäeläkevakuutus, säästö- ja sijoitusvakuutukset sekä varainhoitopalvelut. Palvelujen tehtävänä on edistää asiakkaiden taloudellista turvaa ja vaurautta.

Vahvuutena joustavuus

Henki-Fennia on kasvava ja dynaaminen yhtiö, mikä mahdollistaa joustavan ja nopean reagoinnin markkinatilanteisiin. Yhtiö pyrkii pitkäaikaisiin ja kannattaviin asiakassuhteisiin. Tämän mahdollistavat mm. Henki-Fennian joustava organisaatio ja Fennian palveluverkosto, jota Henki-Fennia käyttää yhtenä merkittävänä jakelukanavanaan.

Henki-Fennian asiakaspalvelun lähtökohtana ovat asiakkaiden tarpeiden ja odotusten täyttäminen. Tavoitteenamme on tunnistaa asiakkaiden henkilörisikit elinkaaren eri vaiheissa ja vastata niihin korkealaatuisilla ja ajanmukaisilla tuotteilla sekä hyvällä palvelulla. Toiminnassa panostetaan asiakaslähtöisyyteen, osaamiseen ja laatuun.

Henkivakuutus varmistaa perheen toimeentulon

Riittävä henkivakuutusturva on perheen tärkein vakuutusturva. Oikein valittu henkivakuutus tuo sen taloudellisen turvan, joka myös henkisesti auttaa läheisiä selviämään kriisivaiheen yli.

Fennian henkivakuutuksella vakuutusturvaa voidaan täydentää sairauden tai tapaturman aiheuttaman kuoleman tai pysyvän työkyvyttömyyden varalle. Kuolemantapaussumman tulisi kattaa vähintään velat ja yhden tai kahden vuoden tulot. Henkivakuutuksen edunsaajalle maksetaan kertakorvaus, jos vakuutettu kuolee vakuutuksen voimassaoloaikana. Kuolemantapaussumman voi valita joko kiinteä- tai alenevasummaisena.

Vapaaehtoinen eläkevakuutus täydentää lakisääteistä turvaa

Henki-Fennian eläkevakuutus antaa mahdollisuuden nauttia eläkepäivien vapaudesta jo 60-vuotiaana.

Vapaaehtoisella eläkevakuutuksella voi myös korottaa lakisääteistä turvaa halutulle tasolle tai täydentää varhennettua vanhuuseläkettä.

Säästämällä eläkevakuutukseen kartutetaan myös varallisuutta ja voidaan varmistaa itselle taloudellinen riippumattomuus myös työuran jälkeen. Vapaaehtoinen eläkevakuutus keventää myös ansiotuloverotusta säästöaikana, koska säästöstä maksetaan veroa vasta eläkettä nautittaessa.

Vakuutuksenottaja voi vaikuttaa aktiivisesti myös sijoituksen tuotto-odotukseen koko sopimusajan.

Osa vakuutusmaksuista voidaan ohjata esimerkiksi osakerahastoihin, osa korkorahastoihin ja osa voidaan sitoa kiinteään, korkotuottoiseen vaihtoehtoon.

Henki-Fennia reagoi markkinatilanteisiin nopeasti ja joustavasti

Ryhmäeläke palkitsee ja motivoi

Ryhmäeläke on vapaaehtoinen eläkevakuutus, jonka työnantaja ottaa määrätulle työntekijäryhmälle.

Ryhmäeläkevakuutus on oikea ratkaisu silloin, kun työnantaja haluaa tarjota tietyille työntekijäryhmälle lakisääteistä eläketurvaa parantavia eläke-etuuksia. Vakuutettuna on aina objektiivisesti määritelty henkilöryhmä. Perusteena voi olla esimerkiksi tietty asema yrityksessä, tehtävänimike, palvelusvuosien määrä tai vakuutettavien ikä. Vakuutusturva on kaikilla ryhmän jäsenillä samansisältöinen.

Ryhmäeläkkeen vakuutusmaksut ovat yrityksen verotuksessa vähennyskelpoisia. Aikanaan maksettava eläke on ansiotuloa kuten muutkin eläkkeet.

Vakuutussäästäminen on tuottoisaa ja joustavaa

Henki-Fennian säästövakuutuksella vanhemmat voivat turvata tuottavasti sekä oman että lastensa

Hallinto

HALLITUS

Eero Lehti
kauppaneuvos, hallituksen
puheenjohtaja
Taloustutkimus Oy
Helsinki
puheenjohtaja

Ernst Gylfe
hallituksen puheenjohtaja
Helsingin Villakehräämö Oy
Helsinki
varapuheenjohtaja

Lasse Heiniö
toimitusjohtaja
Eläke-Fennia
Helsinki

Hannu Ketola
toimitusjohtaja
Fennia
Helsinki

Antti Vaahto
toimitusjohtaja
Vaahto Group PLC Oyj
Hollola

Eeva Grannensfelt
sijoitusjohtaja
Eläke-Fennia
Helsinki
varajäsen

Elmar Paananen
toimitusjohtaja
Troll Capital Oy
Helsinki
varajäsen

Heimo Äikäs
lakiasianjohtaja
Fennia
Helsinki
hallituksen sihteeri

TILINTARKASTAJAT

Kalervo Virtanen
professori, KHT
Helsinki

Marja Tikka
KHT
Helsinki

Markku Koskela
professori, KHT
Helsinki
varatilintarkastaja

Per-Olof Johansson
kauppatieteiden maisteri,
KHT
Helsinki
varatilintarkastaja

JOHTAJAT

Antti Kuljukka
toimitusjohtaja

Eero Eriksson
sijoitusjohtaja

Timo Hiltunen
tuotantojohtaja

Kai Niemi
aktuaarijohtaja

Tomi Tasavuori
markkinointijohtaja

Kimmo Tenho
myyntijohtaja

LÄÄKÄRI

Esko Matikainen
lääketieteen ja kirurgian
tohtori, dosentti

tulevaisuuden. Säästämällä esimerkiksi osan lapsi-
lisästä voi jo pienelläkin kuukausierällä kerätä
lapsellensa mukavan pesämunan itsenäisen elämän
aloittamiseen.

Säästövakuutuksen voi ottaa korkotuottoisena,
jolloin korko muodostuu kiinteästä 2,5 % sopimus-
korosta ja erikseen vahvistettavasta Henki-Fennian
tuloksen perusteella maksettavasta lisäkorosta eli
asiakashyvityksestä. Tuotto voidaan sitoa myös valit-
tujen sijoitusrahastojen arvonkehitykseen.

Säästövakuutuksiin sisältyy aina kuoleman varalta
voimassa oleva henkivakuutussumma. Vakuutetun
kuoltua kuolemantapauskorvaus maksetaan voimassa
olevan edunsaajamääräyksen mukaisesti. Säästöva-
kuutukset tarjoavat joustavan tavan joko kertasioitta-
miseen tai jatkuvaan säästämiseen.

Arvostettuja rahastovaihtoehtoja

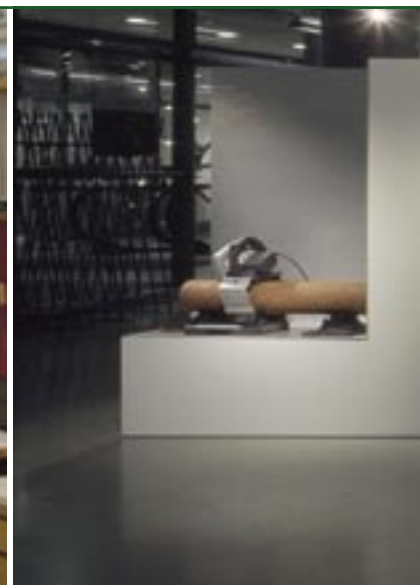
Henki-Fennian yhteistyökumppaneita rahastosidon-
naisissa vakuutuksissa ovat Alfred Berg Rahastoyhtiö Oy, ABN AMRO ja Carnegie Rahastoyhtiö Oy.

Yhteistyö riippumattomien varainhoitajien kanssa
tarjoaa Henki-Fennialle monipuolisia apuvälineitä
myös varallisuuden laajempaan hoitoon. Henki-
Fennian tavoitteena on tarjota asiakkaiden säästöille
riittävästi tunnettuja, arvostettuja ja laadukkaita
rahastovaihtoehtoja.

Oikea paikka seurata säästöjen kehitystä – Fennia Online

Fennia Online -palvelua laajennettiin vuonna 2003
kattamaan myös henkivakuutukset. Henki-Fennia
tarjoaa nyt yksityishenkilöille suunnatun Online-
palvelun, jossa on helppoa ja vaivatonta tarkastella
myös omaa eläke-, säästö- ja sijoitusvakuutusta
vahinkovakuutusten lisäksi.

Fennia Online -palvelussa löytyvät tiedot esimer-
kiksi voimassaolevista vakuutuksista ja säästöjen
kehittymisestä. Palvelussa voi myös muuttaa sää-
stöjen sijoituskohteita sekä tehdä lisäsijoituksia.
Palvelun kautta voi olla suoraan yhteydessä omaan
pankkiin, jolloin varojen siirto onnistuu vaivattomasti.

Ammatillisella kuntoutuksella uuteen ammattiin

Veijo Åman työskenteli vielä pari vuotta sitten maalausalan huippuosaajana. Raskas työ vaati kuitenkin veronsa: olkapää kipeytyi niin pahoin, että hän ei enää kyennyt harjoittamaan ammattiaan.

Eläke-Fennian järjestämän kuntoutusselvityksen aikana Åman punnitsi yhdessä asiantuntijoiden kanssa eri kuntoutusvaihtoehtoja. Eläköitymistä työhaluinen mies ei edes miettinyt vaan hakeutui kultaajakurssille. ”Ratkaisu oli oikea. Olkapää ei rasittunut kultaustyössä liikaa ja maalarimestarin taidoista oli paljon hyötyä uutta ammattia opetellessa”, Åman muistelee.

Kultaajamestari **Raimo Snellman** toimi kultaajakurssin opettajana ja kiinnitti huomiota Åmanin kätevyyteen ja innostukseen. ”Näinhän mestarit perinteisesti etsivät uusia oppilaita, tarkkailemalla ja katselemalla”, Raimo Snellman sanoo.

Åman ehdotti Eläke-Fennian kuntoutusyksikölle, että hän jatkaisi kultaajaopintojaan työhönvalmennuksessa kultaajamestari Snellmanin opissa. Työhönvalmennus on eläkeyhtiön tukema kuntoutusmuoto, jossa kuntoutuja oppii täysin uuden ammatin.

Puolentoista vuoden kokemuksen jälkeen sekä kultaajamestari että kultaajaoppilas ovat työhönvalmennukseen tyytyväisiä. ”Tämä on kolmikantayhteistyötä parhaimmillaan. Opin itse Eläke-Fennian tuella uuden ammatin enkä ole työkyvyttömyystilastoja koristamassa. Samalla kultaajamestari Snellmanin työhuone saa työvoimaa vaativiin kultausprojekteihin”, Åman sanoo.

Eläke-Fennian tunnusluvut 2003

Tunnusluvut, milj. e	2003	2002	2001	2000	1999
Vakuutusmaksutulo	679,1	630,3	612,8	539,8	499,9
Maksetut eläkkeet	542,2	513,9	481,6	448,3	427,2
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	262,7	62,1	4,6	34,3	432,3
tuotto sitoutuneelle pääomalle, %	6,7	1,6	0,1	0,9	14,5
Liikevaihto	1 035,6	944,0	973,7	960,1	757,9
Kokonaisliikekulut	29,6	26,8	23,7	20,2	20,2
% liikevaihdosta	2,9	2,8	2,4	2,1	2,7
% TEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta ¹⁾	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7
Kokonaistulos	141,1	-83,4	-135,3	-84,2	347,8
Vastuovelka	4 027,6	3 741,0	3 638,3	3 341,9	2 982,2
Toimintapääoma	560,1	437,5	550,2	713,4	830,5
% vastuovelasta	15,3	12,7	17,3	24,6	31,2
suhteessa vakavaraisuusrajaan	1,9	2,0	2,1	2,7	2,9
Tasoisvastuu	251,0	239,3	223,0	204,0	184,3
Eläkevarat	4 223,2	3 877,7	3 743,7	3 631,0	3 515,5
Siirto asiakashyvityksiin (%) TEL-palkkasummasta ²⁾	0,15	0,17	0,25	0,55	0,85
Maksetut asiakashyvitykset (%) TEL-palkkasummasta	0,18	0,62	0,78	0,63	0,35
TEL-palkkasumma	2 857,9	2 671,1	2 574,6	2 282,2	2 075,8
YEL-työtulosumma	366,5	312,9	300,4	286,7	283,6
TEL-vakuutuksenottajia	16 900	15 920	14 760	14 730	14 780
TEL-vakuutettuja	120 660	115 460	112 800	107 610	101 000
YEL-vakuutuksenottajia	23 220	19 380	18 840	18 750	18 690
Eläkkeensaajia	71 590	70 040	68 300	66 620	65 220

¹⁾ Suhdeluvun laskennassa mukana kokonaisliikekulut ilman sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja.

²⁾ Ei sisällä ositetun lisävakuutusvastuun täydennystä.

Eläke-Fennia vahvassa myötätuulessa

Vuosi 2003 oli Eläke-Fennialle voimakkaan kasvun vuosi. Yhtiömme keskeisiä tavoitteita on ollut markkinaosuuden kasvattaminen, missä onnistuimme ennakkotietojen perusteella erinomaisesti. Tyytyväisenä voimme todeta, että jo muutaman vuoden tärkeänä välitavoitteena ollut kymmenen prosentin markkinaosuus on nyt saavutettu.

Yhä useammat aloittavat yrittäjät valitsivat kuluneena vuonna Eläke-Fennian työeläkeyhtiökseen. Yhtiömme sai myös kaikilla neljällä siirtoliikennekierroksella eniten uusia asiakkaita. TEL-vakuutettujen määrä kohosi vuoden aikana noin 5 000:lla ja YEL-vakuutettujen määrä noin 4 000:lla. Tästä upeasti tehdystä työstä haluan kiittää lämpimästi yhtiön koko henkilökuntaa sekä koko Fennia-ryhmää ja yhteistyökumppaneitamme Lähivakuutus-ryhmää ja OP-ryhmää.

Kokonaistuloksessa huomattava parannus

Kasvutavoitteen lisäksi yhtiömme onnistui hyvin myös muissa keskeisissä strategisissa tavoitteissaan. Vuosi 2003 oli kolmen koko alaa koetelleen vaikean vuoden jälkeen vihdoinkin vuosi, jolloin sijoitustoiminnasta saadut tuotot selkeästi ylittivät eläkelupauksen katteena oleville varoille hyvitetävän tuoton. Vahvistimme toimintapääomaamme 28 prosentilla eli yli 120 miljoonalla eurolla. Vuoden viimeisen neljänneksen aikana arvioimme markkinatilanteen

antavan mahdollisuuden lisätä tuotto-odotukseltaan suurempien omaisuuslajien painoa omaisuusjakoumassamme, mikä sekä osoittautui onnistuneeksi valinnaksi. Tämä on näkynyt hyvänä tuottojen kehityksenä myös vuoden 2004 alkupuolella.

Kannan kasvu on luonnollisesti merkinnyt työmäärän lisääntymistä. Siitä aiheutuvat ja toisaalta tietojenkäsittelykustannuksiin esimerkiksi lainsäädäntömuutoksista syntyneet

kovat kustannuspaineet onnistuttiin pitämään hyvin kurissa. Siten liikekulut pystyttiin puristamaan noin 86 prosenttiin käytettävissä olleesta maksuun sisältyvästä hoitokustannusosasta.

Vakuutusliikkeen tulos oli liki 12 miljoonaa euroa, joten kokonaistulos kasvoi edellisen vuoden -83,4 miljoonasta eurosta 141,1 miljoonaa euroon!

Teemana asiakassuuntautuneisuus

Asiakaspalvelumme tehostamiseen ja laadun parantamiseen tähtäävä liiketoimintojen sähköistäminen

**Toimintapääomaan
28 prosentin
kasvu**

eteni suunnitelmien mukaisesti. Kehitimme edelleen asiakkaidemme online-palveluja ja uutena asiakasryhmänä myös YEL-vakuutuksenottajat saivat kuluneena vuonna omat palvelunsa.

Eläkehakemusten käsittelyprosessin sähköistäminen käynnistyi ja tulee olemaan merkittävässä roolissa, kun varaudumme suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymiseen.

Tehdyissä asiakastytytyväisyysmittauksissa Eläke-Fennian asiakkaista erityisesti yrittäjien tyytyväisyys on kasvanut ja YEL-asiakkaamme ovatkin vertailussa alan tyytyväisimpiä, mikä on merkille pantava saavutus.

Päätimme kuluneena vuonna aloittaa myös Eläke-Fennian toimintatavan kehittämisen entistäkin asiakassuuntautuneemmaksi. Vuoden 2004 teemaksi valittiin asiakassuuntautuneisuus, joka näkyy asiakkuustyön systemaattisena ja aktiivisena johtamisena. Näin voidaan nopeammin ja helpommin reagoida asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin eri asiakasryhmissä.

Vapautta kilpailuun

Työeläkejärjestelmässä eletään nyt suuren eläkeuudistuksen toimeenpanon aikaa ja lakiuudistuksen voimaantulon valmistelu sitoo resurssit. Eläke-etuuskien muutostarpeet ovatkin nyt todennäköisesti ainakin hetkeksi tyydytetyt. Sen sijaan käydään vilkasta keskustelua monesta muusta järjestelmään liittyvästä kysymyksestä, kuten esimerkiksi sijoitustoiminnan tehostamisesta ja kilpailuelementtien lisäämisestä.

Kansainväliset tuottovertailut osoittavat, että työeläkejärjestelmä on kokonaisuutena selviytynyt erinomaisesti sijoitusmarkkinoiden poikkeuksellisen vaativista olosuhteista.

Erittäisen arvokkaana on pidettävä sitä, että vaikka viime vuosiin sisältyy yksi historian pisimmistä pörssikurssien alamäistä, työeläkeyhtiöt eivät monien ulkomaisten eläkevakuuttajien tapaan ajautuneet vaikeuksiin. Lisäksi tänä aikana on järjestelmän piirissä kasvanut merkittävästi kansainväliseen sijoittamiseen liittyvä osaaminen.

Kilpailuolosuhteita kehitettiin kuluneena vuonna muun muassa tekemällä työnantajalle mahdolliseksi siirtää laissa mainituin edellytyksin kertynyt rahastonsa sekä osa toimintapääomasta säätiöön tai kassaan. Myös vakuutusten yhtiöstä toiseen siirtämistä helpotettiin, vaikka tältä osin työtä on kyllä syytä jatkaa.

Yleisesti ottaen kilpailu on lisääntynyt etenkin pienten ja keskisuurten työnantajien vakuutuksista. Sen sijaan tulisi edelleen edistää pitkään yhdessä eläkeyhtiössä vakuutettuna olleen suuren työnantajan mahdollisuuksia eläkeyhtiön vaihtoon ja kehittää uusia kilpailutekijöitä.

Eläke-Fennia osallistui järjestelmän kehitystyöhön aktiivisesti pyrkien huolellisesti painottamaan rajalliset resurssimme asiakkaidemme ja muiden sidosryhmiemme kannalta keskeisille osa-alueille. Keväällä eduskunnassa hyväksytyssä uudistuksessa yrittäjät saivat mahdollisuuden maksaa tulevaisuudessa joustavammin vakuutusmaksujaan yrityksen tuloksen mukaan. Tämä lainmuutos on hyvä esimerkki kehitystyöstä, jossa Eläke-Fennian asiantuntijat antoivat vahvan panoksen asiakaskuntansa hyväksi.

Kasvu tavoitteena myös tulevaisuudessa

Kulunut vuosi on osoittanut kiistatta Fennia-ryhmän ja sen kumppanien yhteistyön mahdollisuudet ja voiman. Olemme suomalaisia, vahvasti paikallisia, yrittäjähenkisiä toimijoita, mitä asiakkaamme arvostavat. Haluamme olla luottamuksen arvoisia myös jatkossa.

Helsingissä 7. 4. 2004

Lasse Heiniö

Toimitusjohtaja

**Yrittäjien
tyytyväisyys
Eläke-Fenniaan
kasvoi**

Osaavaa työeläkepalvelua

Eläke-Fennian tehtävä on luoda turvallisuutta eläkeaikaan. Työeläke-etuudet ovat keskeinen osa työntekijöiden ja yrittäjien eläke- ja kuntoutusajan toimeentuloturvaa. Eläke-Fenniassa ne kertyvät TEL- ja YEL-vakuutuksista.

Työntekijäin eläkelain TEL:n mukaan kertyy eläkettä valtaosalle suomalaisista palkansaajista. TEL-vakuutetuista noin joka kymmenes on vakuutettuna Eläke-Fenniassa. Vakuutuksen ottaa työnantaja, joka maksaa eläkeyhtiölle myös työntekijän työeläkemak-suosuuden oman vakuutusmaksunsa yhteydessä.

Yrittäjä järjestää itselleen vastaavan työeläke-turvan YEL-vakuutuksella. Siinä yrittäjän työpanos hinnoitellaan työtulolla, johon kokonaan verovähennyskelpoiset vakuutusmaksut pohjautuvat. Maksuun saa ns. aloittavan yrittäjän maksuallennuksen yrittäjä-toiminnan ensimmäisiltä vuosilta.

Turva eri tilanteisiin

Työntekijän ja yrittäjän työeläke-etuuksia ovat vanhuuseläke, varhennettu vanhuuseläke ja osa-aikaeläke sekä työkyvyn heikentyessä kuntoutus tai työkyvyttömyyseläke. Perhehuoltajan kuollessa omaiset voivat saada perhe-eläkkeen. Tietyillä ikäluokilla työeläke-etuuksiin kuuluvat myös yksilöllinen varhaiseläke ja työttömyyseläke.

Eläke-Fennia on panostanut sähköisten palvelujen kehittämiseen

Työeläkkeen määrään vaikuttavat ansiot ja työsuhteen kesto. Yrittäjällä pohjana ovat sovittu työtulon määrä ja yrittäjätoiminnan kesto.

Vuodesta 2005 työntekijöiden eläkkeen kertyminen muuttuu muun muassa siten, että eläke lasketaan kultakin vuodelta sen vuoden ansioiden perusteella. Myös eläkeikärajat muuttuvat, kun käyttöön otetaan joustava eläkeikä. Eläkettä voi kerryttää 68 vuoden ikään asti siten, että 63 vuoden iän jälkeen työssä jatkavilla karttumisprosentti kolminkertaistuu.

Valtaosa muutoksista koskee myös yrittäjiä. Yrittäjät saavat lisäksi mahdollisuuden korottaa yrityksen hyvänä vuonna eläkettään maksamalla lisämaksuja ja huonona vuotena helpottaa tilannetta alennetuilla maksuilla. Tämän ns. yrittäjien joustomallin rakentamisessa Eläke-Fennian panos on ollut keskeinen.

Vahvuutena asiantuntemus ja kehittyvät palvelut

Asiakkaat pitävät Eläke-Fennian vahvuuksina asiantuntemusta ja palvelualttiutta. Eläke-Fennian pääkonttorissa Helsingissä työskentelee runsaat 220

työeläkevakuutuksen ammattilaista. Heidän tehtävänä on varmistaa, että asiakkaan vakuutuspalvelu sujuu joustavasti ja asiantuntevasti ja että vakuutettu työntekijä ja yrittäjä saa aikanaan nopeasti ja oikean suuruisena hänelle kertyneen eläkkeen.

Viime vuodet Eläke-Fennia on panostanut erityisesti sähköisten palveluiden kehittämiseen, jotka nyt tarjoavatkin hyvän vaihtoehdon työeläkevakuutusten hoitamiseen. Eläke-Fennian Efekti-palvelut puolestaan tarjoavat asiakasyrityksille monipuolista tukea työhyvinvoinnin kehittämisessä.

Joustavat verkkopalvelut

Eläke-Fennia Online -palvelut Internet-osoitteessa www.elake-fennia.fi ovat kasvattaneet nopeasti suosiotaan. Käyttäjien määrä on nelinkertaistunut parissa vuodessa. Palautteen perusteella verkkopalveluun ollaan tyytyväisiä, sillä Online-palvelussa vakuutusasiat voi hoitaa vaivattomasti ja asiakkaan valitsemana ajankohtana. Palvelun käyttöön riittää tavallinen Internet-yhteys. Tietoturva on taattu käytämällä SSL-suojatekniikkaa.

Palvelussa hoituvat yhdellä kertaa niin yrittäjän omat kuin työntekijöidenkin eläkevakuuttamiseen liittyvät asiat. Eläke-Fennia Online -palvelukokonaisuus tarjoaa asiakkaalle verkkopalveluiden lisäksi myös nimetyn Online-neuvontatiimin asiantuntijapalvelut, mikä on saanut asiakkailta erittäin hyvää palautetta.

Vakuutetun palvelussa vakuutettu voi muun muassa tarkistaa oman ansiotyöluettelonsa ja tehdä arviolaskelmapyyntönsä tulevasta eläkkeestä.

Online-palveluihin kuuluvat myös Eläke-Fennian rakentamat sähköiset työpöydät, joiden kautta Fennian, Lähivakuutusryhmän ja OP-ryhmän työeläkeyhteyshenkilöt saavat tietoa omien asiakkaidensa työeläkevakuutuksesta asiakaspalvelun helpottamiseksi.

Työkyvyn tukeminen näkyy henkilöstön hyvinvointina

Asiantuntijapalvelut työkyvyn tueksi

Työkyvyn tukeminen on asiakasyrityksissä jokapäiväistä toimintaa ja näkyy onnistuessaan henkilöstön hyvinvointina ja yrityksen parantuneena kilpailukykyinä. Parhaimmillaan työhyvinvoinnin kehittäminen on myös kiinteä osa yrityksen johtamisjärjestelmää ja henkilöstönkehitystä. Rakennustyössä Eläke-Fennian asiantuntijat antavat tukea työkyvyn ja työn toimivuuden edistämiseen.

Eläke-Fennian Efekti-verkkopalvelu Internet-osoitteessa www.elake-fennia.fi/efekti sisältää laajan tietopaketin työhyvinvoinnin käytännön tukemiseen työpaikoilla. Sivut uusittiin kokonaisuudessaan vuonna 2003 ja niille on muun muassa rakennettu kattava työhyvinvoinnin kartoitusmalli ja selkeä suunnitelma toiminnan käytäntöön viemiseen.

Efekti-koulutusohjelmassa Eläke-Fennian asiantuntijat tarjoavat tietoa ja osaamista työpaikan muuttuviin tarpeisiin. Koulutuksen sisältö ja laajuus räätälöidään yrityksen tarpeiden mukaan. Aiheet voivat liittyä esimerkiksi työhyvinvointisuunnitelman rakentamiseen, kuntoutukseen tai eläkemutoksiin.

Eläke-Fennia on ollut yhdessä Työterveyslaitoksen, Fennian ja STTK:n kanssa rakentamassa TYKY-STEP-arviointityökalua, johon on koottu tutkimuksia ja kokemuksia työhyvinvoinnin kehittämisestä suomalaisilla työpaikoilla.

Eläke-Fennian asiantuntijat ovat tarvittaessa asiakasyritysten tukena myös tämän työkalun käytössä.

Eläke-Fennia tarjoaa asiakkailleen rahoitusratkaisuja

Rahoitusta investointeihin

Eläke-Fennia tarjoaa asiakasyrityksilleen myös rahoitusratkaisuja. Asiakasrahoituksen päätuotteita ovat TEL-takaisinlainat ja sijoituslainat. Laina-aika on tavallisesti 1–10 vuotta ja viitekorkona käytetään Vakuutusosakeyhtiö Garantian noteeraamaa TEL-viitekorkoa. Myös muista viitekoroista voidaan sopia asiakkaan kanssa.

Eläke-Fennian rahoitustuotteet täydentävät yhteis-työkumppanimme OP-ryhmän tarjontaa ja antavat yhteisille asiakkaille mahdollisuuden rahoituspaketteihin, joissa kokonaisuus rakennetaan molempien tuotteita sopivasti yhdistellen.

Liiketiloja ja asuntoja

Osan hoidossaan olevista työeläkevaroista Eläke-Fennia sijoittaa yrityksille vuokrattaviin liike- ja toimitiloihin sekä asuntoihin. Kiinteistöomaisuudesta kaksi kolmasosaa on liike- ja toimitilaa ja noin kolmannes asuntoja. Pääkaupunkiseudulle valmistui vuonna 2003 yhteensä 96 uutta vuokra-asuntoa.

Fennia-ryhmän omistamien toimitilojen ja asuntojen vuokrausta ja hallinnointia hoitaa Tallberg Toimitilajohto Oy, jolle Fennia-ryhmän yhtiöt myivät kukin osuutensa Kiinteistö-Fennia Oy:stä vuoden 2003 lopulla. Kauppa tarjoaa hyvät mahdollisuudet toiminnan tehostamiseen, sillä Tallberg Toimitilajohto Oy on Suomen johtavia yhtiöitä alallaan.

Asiantuntija lähellä

Eläke-Fennia on osa Fennia-ryhmää ja siten kaikista Fennia-ryhmän palvelupisteistä löytyy työeläkevakuutusten ja -palveluiden asiantuntemus. Eläke-Fennian tuotteet ja palvelut ovat saatavissa myös Lähivakuutus-ryhmän palvelupisteistä eri puolilta maata.

Kumppanimme on myös OP-ryhmä. Vuonna 2003 OP-ryhmän palveluneuvontaa helpottamaan on kehitetty verkkopohjainen aloittavan yrittäjän toimintamalli, jonka avulla työeläketurva hoidetaan kuntoon nopeasti ja turvallisesti.

Sijoitustuotot kasvattivat toimintapääomaa

Työeläkeyhtiöiden vakavaraisuutta seurataan sen varmistamiseksi, että yhtiö pystyy vaikeissakin olosuhteissa huolehtimaan eläkevastuistaan eli maksamaan työntekijöille ja yrittäjille kertyneet eläkkeet. Toimintapääomäsäädöksiä uudistettiin viime vuosikymmenellä niin, että yhtiöt voivat markkinatilanteen salliessa kasvattaa sijoitustuottojaan turvallisesti riskiä lisäten.

Vuonna 2003 työeläkeyhtiöiden toimintapääomat kääntyivät muutaman vaikean vuoden jälkeen nousuun. Eläke-Fennian toimintapääoma kasvoi 28 prosentilla edellisvuodesta. Se oli vuoden päättyessä lähes kaksinkertainen vakavaraisuusrajan verrattuna ja vastuuvelasta laskettuna 15,3 prosenttia.

Rajat valitun riskitason mukaan

Työeläkeyhtiöille on määritelty ns. vakavaraisuusrajan avulla kolme vakavaraisuusvyöhykettä eli tavoitevyöhyke, rajoitetun voitonjaon vyöhyke ja kriisivyöhyke. Tavoitevyöhykkeen alaraja on vakavaraisuusrajan kaksinkertainen määrä ja yläraja vakavaraisuusrajan nelinkertainen määrä. Vakavaraisuusraja ja vyöhykkeet määritellään prosentteina yhtiön vastuuvelasta. Yhtiön sijoitusomaisuus vaikuttaa rajoihin. Ne liikkuvat sen mukaan, kuinka riskipitoisia sijoituksia yhtiö tekee eli kuinka suuri osuus sijoituksista on esimerkiksi osakkeissa.

Eläke-Fenniassa sijoitustoiminnan keskeisenä tavoitteena on toimintapääoman tehokas käyttö

parhaan sijoitustuoton saamiseksi kaikissa markkinatilanteissa. Tuottojen lisäämiseksi päätettiin kasvattaa osakesijoitusten osuutta, minkä seurauksena sijoitustoiminnan tuotto prosentti sitoutuneelle pääomalle kohosi edellisvuoden 1,6 prosentista 6,7 prosenttiin. Osakesalkun tuotto oli vuonna 2003 johdannaiset, korkorahastot ja vaihtoehtoiset sijoitukset mukaan lukien 16,4 prosenttia.

Työeläkesijoitukset ovat luonteeltaan pitkäaikaisia sijoituksia ja siksi sijoitusten hajauttaminen eri tyyppisiin kohteisiin on tärkeä asia. Eläke-Fenniassa sijoitukset hajautetaan niin, että ne tuottavat keskipitkällä aikavälillä mahdollisimman hyvin.

Vuoden 2003 päättyessä Eläke-Fennian yhteensä 4 121,3 miljoonan euron sijoitusomaisuudesta oli sijoitettuna osakkeisiin ja osuuksiin 23,3 prosenttia, lainoihin 6,2 prosenttia, joukkolainoihin ja muihin rahoitusmarkkinavälineisiin 58,5 prosenttia ja kiinteistöihin 12,0 prosenttia.

**Hajauttamalla
hyvä tuotto**

Lisätietoja verkossa

Eläke-Fennian tuotteet ja palvelut on esitelty monipuolisesti Internet-sivuillamme osoitteessa www.elake-fennia.fi. Myös kaikki Eläke-Fennian esitteet ja lomakkeet ovat tilattavissa verkkosivuiltamme.

Hallinto

HALLITUS

Eero Lehti
kauppaneuvos, hallituksen
puheenjohtaja
Taloustutkimus Oy
Helsinki
puheenjohtaja

Pertti Parmanne
johtaja
Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry
Helsinki
varapuheenjohtaja

Seppo Riski
johtaja
Teollisuuden ja Työnantajain
Keskusliitto
Helsinki
varapuheenjohtaja

Työnantajajärjestöjen edustajat

Ernst Gylfe
hallituksen puheenjohtaja
Helsingin Villakehräämö Oy
Helsinki

Heikki Ropponen
johtaja
Palvelutyönantajat ry
Helsinki

Palkansaajajärjestöjen edustajat

Ilkka Joenpalo
puheenjohtaja
Toimihenkilöunioni TU ry
Helsinki

Heikki Kauppi
toiminnanjohtaja
Tekniikan Akateemisten Liitto
TEK ry
Helsinki

Hallituksen muut jäsenet

Lasse Heiniö
toimitusjohtaja
Keskinäinen vakuutusyhtiö
Eläke-Fennia
Helsinki

Olavi Nieminen
toimitusjohtaja
Oy Finnsusp Ab
Lieto

Pekka Sairanen
toimitusjohtaja
Metsäpuu Oy
Loimaa

Varajäsenet

Tarkko Jousi
varatoimitusjohtaja
Keskinäinen vakuutusyhtiö
Eläke-Fennia
Helsinki

Hannu Ketola
toimitusjohtaja
Keskinäinen Vakuutusyhtiö
Fennia
Helsinki

Rauno Mattila
teollisuusneuvos
Trafotek Oy
Turku

Timo Vallittu
puheenjohtaja
Kemianliitto - Kemifackett ry
Helsinki

TILINTARKASTAJAT

Per-Olof Johansson
valvontatilintarkastaja
KHT

Marja Tikka
tilintarkastaja
KHT

Tuija Korpelainen
KHT
varatilintarkastaja

Arto Tenhula
KHT
varatilintarkastaja

JOHTAJAT

Lasse Heiniö^{1), 2)}
toimitusjohtaja

Tarkko Jousi^{1), 2)}
varatoimitusjohtaja,
toimitusjohtajan sijainen

Matti Carpén¹⁾
johtaja
asiakasyhteiset ja
vakuutuspalvelut

Eeva Grannenfelt^{1), 2)}
johtaja
sijoitustoiminta,
pääomamarkkinat

Irmeli Heino^{1), 2)}
johtaja
talous ja vakuutustekniikka

Christer Klärlich
johtaja
palkkahallinto ja
työnantajajärjestöyhteiset

Kaj Laaksonen
johtaja
asiakasyhteiset

Helvi Leinonen¹⁾
johtaja
eläkepalvelut

Timo Stenius^{1), 2)}
johtaja
sijoitustoiminta,
asiakasrahoitus ja kiinteistöt

Jukka Vainio¹⁾
johtaja
IT-palvelut ja kehitys,
henkilöstöhallinto

Seppo Mattila
ylilääkäri
ratkaisu- ja
kuntoutustoiminta,
työkyvyn hallinta

¹⁾ Eläke-Fennian johtoryhmän jäsen

²⁾ Eläke-Fennian sijoituskomitean jäsen

Avainluvut 2003

	milj. e	2003	2002	2001	2000
Fennia					
Maksutulo, ensivakuutus		243	233	227	219
Liikevaihto		304	293	327	418
Liikevoitto		7	3	12	85
Vastuunkantokyky, %		140	140	134	153
Yhdistetty kulusuhde, %					
(Liikekulusuhde + vahinkosuhde)		113	103	103	118
Taseen loppusumma		866	821	792	787
Henki-Fennia					
Vakuutusmaksutulo		60	49	71	80
Liikevoitto/-tappio		5	2	-14	18
Vakavaraisuusaste, %		14	13	14	25
Taseen loppusumma		526	456	425	382
Eläke-Fennia					
Vakuutusmaksutulo		679,1	630,3	612,8	539,8
Maksetut eläkkeet		542,2	513,9	481,6	448,3
Vastuovelka		4 027,6	3 741,0	3 638,3	3 341,9
Eläkevarat		4 223,2	3 877,7	3 743,7	3 631,0
Toimintapääoma		560,1	437,5	550,2	713,4
% vastuuvelasta		15,3	12,7	17,3	24,6

63300 Alavus
Järviluomantie 6,
puh. 010 503 2800
faksi 010 503 2805

02100 Espoo
Tapiontori,
puh. 010 503 3860
puh. 010 503 3861 *
faksi 010 503 3871

02600 Espoo
Timpurinkuja 3,
puh. 010 503 4540
faksi 010 503 4543

30100 Forssa
Kartanonkatu 12,
puh. 010 503 2560
faksi 010 503 2566

85800 Haapajärvi
Hiljalankatu 7,
puh. 010 503 2700
faksi 010 503 2706

18100 Heinola
Kauppakatu 8,
puh. 010 503 2680
faksi 010 503 2685

00100 Helsinki
Annankatu 34,
puh. 010 503 3820
puh. 010 503 3821 *
faksi 010 503 3830

00440 Helsinki
Hopeatie 2,
puh. 010 503 5780
puh. 010 503 5781 *
faksi 010 503 5783

00930 Helsinki
Itäkeskus
Turunlinnantie 10,
puh. 010 503 3750
puh. 010 503 3751 *
faksi 010 503 3763

05800 Hyvinkää
Hämeenkatu 22,
puh. 010 503 2220
puh. 010 503 2221 *
faksi 010 503 2229

13100 Hämeenlinna
Kasarmikatu 7,
puh. 010 503 2540
puh. 010 503 2541 *
faksi 010 503 2548

74100 Iisalmi
Pohjolankatu 5,
puh. 010 503 3560
puh. 010 503 3561 *
faksi 010 503 3563

55100 Imatra
Lappeentie 14,
puh. 010 503 2970
faksi 010 503 2975

80100 Joensuu
Torikatu 29 A,
puh. 010 503 2300
puh. 010 503 2301 *
faksi 010 503 2315

40100 Jyväskylä
Yliopistonkatu 34,
puh. 010 503 4600
puh. 010 503 4601 *
faksi 010 503 4618

04400 Järvenpää
Sibeliuksenkatu 14,
puh. 010 503 2200
puh. 010 503 2201 *
faksi 010 503 2209

87100 Kajaani
Lönnrotinkatu 8,
puh. 010 503 3280
puh. 010 503 3281 *
faksi 010 503 3289

10300 Karjaa
Elina Kurjenkatu 2,
puh. 010 503 3320
puh. 010 503 3321 *
faksi 010 503 3323

62200 Kauhava
Lauttamuksentie 6 a 2,
puh. 010 503 2770
faksi 010 503 2776

94100 Kemi
Keskuspuistokatu 11,
puh. 010 503 3240
puh. 010 503 3241 *
faksi 010 503 3246

04200 Kerava
Aleksis Kiven tie 14,
puh. 010 503 3380
puh. 010 503 3381 *
faksi 010 503 3385

02400 Kirkkonummi
Kirkkotallintie 4,
puh. 010 503 3400
puh. 010 503 3401 *
faksi 010 503 3405

67100 Kokkola
Torikatu 18,
puh. 010 503 3640
puh. 010 503 3641 *
faksi 010 503 3656
faksi 010 503 3655 *

48100 Kotka
Kirkkokatu 18,
puh. 010 503 2950
faksi 010 503 2957

45100 Kouvola
Keskikatu 6,
puh. 010 503 2920
faksi 010 503 2932

70110 Kuopio
Puijonkatu 30,
puh. 010 503 3700
puh. 010 503 3701 *
faksi 010 503 3703

61300 Kurikka
Asematie 1,
puh. 010 503 2820
faksi 010 503 2827

15110 Lahti
Aleksanterinkatu 12,
puh. 010 503 2840
faksi 010 503 2873
faksi 010 503 2872 *

53100 Lappeenranta
Raatimiehenkatu 20,
puh. 010 503 3970
faksi 010 503 3979

81700 Lieksa
Koulukatu 8,
puh. 010 503 3620
puh. 010 503 3621 *
faksi 010 503 3623

08100 Lohja
Laurinkatu 40,
puh. 010 503 3920
puh. 010 503 3921 *
faksi 010 503 3923

07900 Loviisa
Kuningattarenkatu 18,
puh. 010 503 3460
puh. 010 503 3461 *
faksi 010 503 3466

50100 Mikkeli
Porrassalmenkatu 17 B,
puh. 010 503 3600
puh. 010 503 3601 *
faksi 010 503 3603

37100 Nokia
Pirkkalaistori 6,
puh. 010 503 4580
faksi 010 503 4583

64200 Närpiö
Hagagård,
puh. 010 503 2640
faksi 010 503 2647

90100 Oulu
Torikatu 22,
puh. 010 503 3200
puh. 010 503 3201 *
faksi 010 503 3214 *

21600 Parainen
Rantatie 24,
puh. 010 503 3680
faksi 010 503 3685

95700 Pello
Pellontie 23,
puh. 010 503 3520
puh. 010 503 3521 *
faksi 010 503 3523

76100 Pieksämäki
Myllykatu 14,
puh. 010 503 4660
faksi 010 503 4665

68600 Pietarsaari
Isokatu 13,
puh. 010 503 2660
faksi 010 503 2669

28100 Pori

Nortamonkatu 3,
puh. 010 503 2350
puh. 010 503 2351 *
faksi 010 503 2364

06100 Porvoo

Mannerheiminkatu 16,
puh. 010 503 3360
puh. 010 503 3361 *
faksi 010 503 3367

92100 Raah

Kirkkokatu 45,
puh. 010 503 2580
puh. 010 503 2581 *
faksi 010 503 2584

26100 Rauma

Kalliokatu 24,
puh. 010 503 2400
puh. 010 503 2401 *
faksi 010 503 2408

11100 Riihimäki

Hämeenkatu 9–15,
puh. 010 503 3340
puh. 010 503 3341 *
faksi 010 503 3346

96200 Rovaniemi

Pekankatu 4,
puh. 010 503 3300
puh. 010 503 3301 *
faksi 010 503 3311

24100 Salo

Horninkatu 7,
puh. 010 503 2330
puh. 010 503 2331 *
faksi 010 503 2336

57100 Savonlinna

Possenkatu 4,
puh. 010 503 4680
faksi 010 503 4686

60100 Seinäjoki

Kalevankatu 10,
puh. 010 503 2740
puh. 010 503 2741 *
faksi 010 503 2758

25900 Taalintehdas

Sparbacken,
puh. 010 503 2900
faksi 010 503 2904

10600 Tammisaari

Ystadinkatu 8,
puh. 010 503 3900
puh. 010 503 3901 *
faksi 010 503 3907

33200 Tampere

Hämeenkatu 28,
puh. 010 503 2420
puh. 010 503 2450 *
faksi 010 503 2448

95400 Tornio

Välikatu 15,
puh. 010 503 3260
puh. 010 503 3261 *
faksi 010 503 3266
Vuoden 2004 (kevääällä)
uusi os. Hallituskatu 14,
95400 Tornio

20100 Turku

Yliopistonkatu 31,
puh. 010 503 2240
puh. 010 503 2241 *
faksi 010 503 2269
faksi 010 503 2268 *

23500 Usikaupunki

Rauhankatu 6,
puh. 010 503 2380
faksi 010 503 2384

65100 Vaasa

Kauppapuistikko 15,
puh. 010 503 2600
puh. 010 503 2601 *
faksi 010 503 2624

37600 Valkeakoski

Kauppatori 4,
puh. 010 503 2520
faksi 010 503 2526

38200 Vammala

Puistokatu 26,
puh. 010 503 2470
faksi 010 503 2477

01300 Vantaa

Tikkuraitti 17,
puh. 010 503 3940
puh. 010 503 3941 *
faksi 010 503 3955
faksi 010 503 3954 *

78200 Varkaus

Kauppakatu 36,
puh. 010 503 4640
faksi 010 503 4645

34800 Virrat

Pääskyntie 6,
puh. 010 503 2500
faksi 010 503 2505

84100 Ylivieska

Kauppakatu 10,
Puh. 010 503 2720
faksi 010 503 2728

* Puhelin ja faksi
yritysassiakkailla

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia

Asemamiehenkatu 3
00520 HELSINKI
Postiosoite 00017 FENNIA
Puhelin 010 5031
Faksi 010 503 5300
www.fennia.fi

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia

Asemamiehenkatu 3
00520 HELSINKI
Postiosoite 00017 FENNIA
Puhelin 010 5031
Faksi 010 503 7900
www.fennia.fi

Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennia

Kansakoulukuja 1
00100 HELSINKI
Postiosoite 00041 ELÄKE-FENNIA
Puhelin 010 5031
Faksi 010 503 7680
www.elake-fennia.fi

Eläke-Fennia

Eläke-Fennian tilinpäätös 2003

Sisältö

3	Hallituksen toimintakertomus
11	Tuloslaskelma
12	Tase
14	Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
17	Liitetiedot
27	Tunnusluvut
31	Tunnuslukujen lukijan opas
32	Hallituksen esitys voiton käytöstä
33	Tilintarkastuskertomus
33	Hallintoneuvoston lausunto
34	Hallintoneuvosto ja neuvottelukunnat

Hallituksen toimintakertomus

Taloudellinen toimintaympäristö

Maailmantalouden toipumista varjosti Yhdysvaltojen talouden budjettivaje ja vaihtotasevaje sekä dollarin voimakas heikkeneminen. Vuoden 2003 alussa talouden epävarmuuteen vaikutti keskeisesti Irakin sota. Osakemarkkinat kuitenkin vahvistuivat, kun sota eteni Yhdysvaltojen ja länsiliittouman kannalta suotuisasti. Kesän kynnyksellä osakemarkkinoiden nousu sai tukea myös reaalityöeläkeläisistä kehityksestä. Varsinkin Yhdysvaltojen talouden nähtiin kohenevan. Heinä–elokuussa toteutetut veroleikkaukset kiihdyttivät yksityisen kulutuksen kasvua ja vuoden kolmannella neljänneksellä Yhdysvaltojen talouskasvu olikin poikkeuksellisen voimakas ja yritysten tuloskehitys vahvaa. Lisäksi Aasian maiden, etenkin Kiinan ja Intian, talouskehitys jatkui vahvana.

Euroalueella talouskasvu säilyi koko vuoden 2003 heikkona. Näkymät ovat edelleen vaisut, vaikka ennakointien suhdanneindikaattorien perusteella myös Euroopan talouden toivotaan elpyvän kuluvana vuonna Yhdysvaltojen vanavedessä. Euroalueen vientivetoisen kasvun elpymistä uhkaa euron mahdollisesti jatkuva vahvistuminen suhteessa dollariin.

Inflaatio-odotukset ja toteutunut inflaatio olivat koko kuluneen vuoden 2003 maltillisella tasolla. Yhdysvalloissa reaalikorko oli negatiivinen lyhyen koron ollessa ennätysmallisen alhaalla. Euroalueen lyhyt korko oli myös poikkeuksellisen alhaalla keskuspankin ohjauskoron ollessa 2 prosenttia. Lyhyen ja pitkän koron ero Yhdysvalloissa ja Euroopassa oli kohtuullisen suuri. Yhdysvaltojen ja euroalueen pitkän koron (10 vuotta) ero oli vuoden lopussa marginaalinen.

Työeläkejärjestelmän kehittäminen

Eduskunta hyväksyi 18.2.2003 työmarkkinajärjestöjen 12.11.2001 ja 5.9.2002 tekemiin sopimukseen perustuvan yksityisen sektorin työeläkeuudistuspaketin. Uudistukset tulevat pääosin voimaan vuoden 2005 alussa. Sopimuksen sisältö vietiin nykyisiin TEL-, LEL-, TaEL-, YEL- ja vastaaviin lakeihin. Vuoden 2004 alusta laajennettiin lisäksi ns. viimeisen laitoksen periaatetta julkiselle puolelle. Viimeisen laitoksen periaate tarkoittaa sitä, että edunsaaja voi hakea koko lakisääteisen eläketurvansa siitä viimeisestä eläkevaakuutuslaitoksesta, jossa on ollut vakuutettuna.

Vuonna 2003 lain muodon saanut työeläketurvan uudistaminen jatkuu vuonna 2004. Pyrkimyksenä on yksityisalojen työeläkelakien yhdistäminen siten, että TEL-, LEL- ja TaEL-lait kumotaan ja vastaava turva viedään yhden yhteisen lain alle. Uusi laki tulisi voimaan 1.1.2007. Tässä vaiheessa muutos koskee edellä mainittuja kolmea lakia ja esimerkiksi yrittäjien eläkelaki tulee säilymään itsenäisenä. LEL Työeläkekassa muuttui vuoden 2003 aikana Keskinäiseksi Eläkevakuutusyhtiöksi Eteraksi ja tulee mukaan kilpailemaan yksityisalojen työeläkevakuutuksista vuoden 2007 alusta.

Yrittäjien eläkelakiin vuoden 2003 aikana tehdyn muutoksen perusteella yrittäjäläkkeen perusteena oleva työtulo ja vakuutusmaksun määrä voivat seurata nykyistä paremmin yrityksen taloudellista tilannetta ja yrittäjien maksukykyä vaihtelua. Muutoksella, joka tulee voimaan 1.1.2005, pyritään nostamaan yrittäjäläkkeen perusteena olevan työtulon tasoa nykyisestä.

Työeläkejärjestelmän kilpailuolosuhteiden kehittämistä on jatkettu kertomusvuoden aikana. Lakia työeläkevakuutusyhtiöstä koskeva lainmuutos, joka tuli voimaan 1.7.2003, antaa työnantajalle mahdollisuuden laissa mainituihin edellytyksiin siirtää työeläkevakuutusyhtiöön kertyneen rahastonsa sekä osan toimintapääomasta eläkesäätiöön tai eläkekassaan. Tämä edellyttää, että eläkelaitokset tekevät siirrosta sopimuksen. Muutoksen tavoitteena on helpottaa uuden eläkelaitoksen perustamista. Vastaavia säädöksiä sovelletaan myös esimerkiksi eläkesäätiötä purettaessa työeläkeyhtiöön.

Työeläkeyhtiön vaihtamiskynnystä madallettiin muutamalla säännöksellä siten, että työnantaja, jonka vakuutus siirtyy toiseen työeläkeyhtiöön, saa vielä kolmena vuonna siirtymisen jälkeen osuuden työeläkeyhtiön ylijäämästä myös vanhasta yhtiöstä.

Tavoitteiden saavuttaminen vuonna 2003

Eläke-Fennian myynti lisääntyi merkittävästi vuonna 2001 solmittujen myyntiyhteistyösopimusten ansiosta. Kasvusta kertovat vuoden 2003 *uusasiakashankinta* ja vahvistunut *markkinaosuus*. Eläke-Fennian vuodelle 2003 asettama 10 prosentin markkinaosuustavoite ylitettiin. Markkinaosuus kasvoi 9,8 prosentista 10,2 prosenttiin.

Uusmyynnin osalta tavoitteet saavutettiin. Uusia TEL- ja YEL-asiakkaita saatiin yhteensä yli 5 700 kpl, eli 19 prosenttia markkinoista. Yrittäjien osalta tulos oli erityisen hyvä ja YEL-asiakkaiden lukumäärä kasvoi vuodessa liki 20 prosenttia. Siten Eläke-Fennia jatkoi asemansa vakiinnuttamista yrittäjien omana työeläkeyhtiönä.

Vuonna 2003 vakuutusten siirtokierroksia oli ensimmäisen kerran yhden sijasta neljä. Eläke-Fennia oli vakuutusten nettolukumäärällä mitaten siirtokierrosten voittaja yhteensä yli 1 500 YEL- ja TEL-asiakkaalla. Myös maksutulolla mitattuna kolme ensimmäistä siirtokierrosta olivat positiivisia, sen sijaan viimeinen siirtokierros jäi maksutulolla mitaten negatiiviseksi lähinnä yhden suuren vakuutuksen poissiirtymisen vuoksi.

Palvelua on parannettu yhdessä Fennia-ryhmän ja yhteistyökumppaneiden kanssa kehittämällä sähköisten työvälineiden käyttöä ja ottamalla käyttöön ns. aloittavan yrittäjän toimintamalli.

Sijoitustoiminnan keskeisenä tavoitteena on toimintapääoman tehokas käyttö parhaan sijoitustuoton saamiseksi kaikissa markkinatilanteissa. Tuotto-odotuksen nostamiseksi Eläke-Fennian hallitus päätti kesän jälkeen lisätä osakesijoitusten määrää. Tämä osoittautui hyväksi ratkaisuksi. Sitoutuneelle pääomalle saatu tuotto käyvin arvoon oli tilivuonna 6,7 prosenttia kun se edellisvuonna oli 1,6 prosenttia.

Toimintapääoman määrä oli tilinpäätöshetkellä 1,9-kertainen vakavaraisuusrajaan verrattuna. Toimintapääoman

määrä kasvoi 28 prosenttia eli 437,5 miljoonasta eurosta 560,1 miljoonaan euroon ja oli 15,3 prosenttia vastuuvellasta.

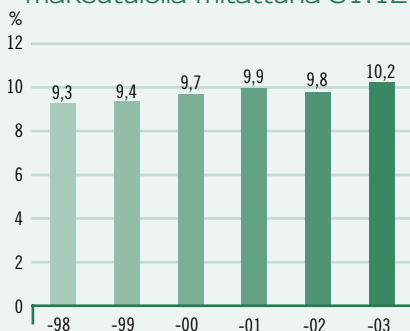
Asiakashyvityksiin tehty siirto oli 0,15 prosenttia palkkasummaan suhteutettuna.

Liikekulut pysyivät hyvin hallinnassa ja kulut alittivat vakuutusmaksuun sisältyvän hoitokustannusosan 4,1 miljoonalla eurolla, joka vastaa 14 prosentin säästöä.

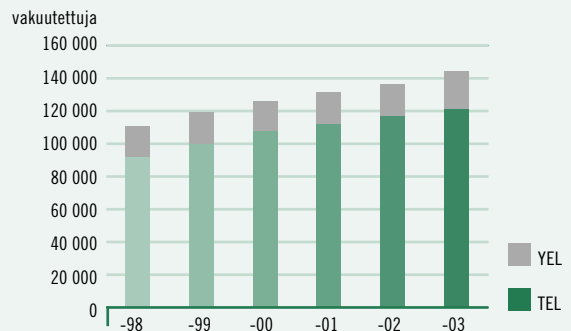
Hallinto

Eläke-Fennian varsinaisessa yhtiökokouksessa 29.4.2003 hallintoneuvostoon valittiin kolmivuotiskaudeksi 2004–2006 uudelleen toimitusjohtaja Heimo Aho, toimitusjohtaja Kaj Ericsson, toimitusjohtaja Ernst Gylfe, valokuvaalaborantti Sirpa Järvinen, toimitusjohtaja Tapio Liinamaa ja toimitusjohtaja Heikki Rinta-Rahko sekä uusina jäseninä toimitusjohtaja Tapio Juusela toimitusjohtaja Pertti Nordmanin tilalle, toimitusjohtaja Lasse Murto toimitusjohtaja Vuokko Rehnin tilalle, toimitusjohtaja Arto Pohto hallituksen puheenjohtaja Esa Ojalan tilalle ja puheenjohtaja Ann Selin liittosihteeri Nils Komin tilalle. Tapio Liinamaa ja Arto Pohto valittiin keskeisten työnantajia edustavien keskusjärjestöjen ehdotuksesta sekä Sirpa Järvinen ja Ann Selin keskeisten palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen hallintoneuvostosta ovat eronneet toimitusjohtaja Henry Fagerström, hallituksen puheenjohtaja Ernst Gylfe, puheenjohtaja Ann Selin ja puheenjohtaja Timo Vallittu.

Eläke-Fennian markkinaosuus maksutulolla mitattuna 31.12.

Eläke-Fennian vakuutetut 31.12.

Yhtiökokouksessa valittiin varsinaiseksi tilintarkastajaksi ja valvontatilintarkastajaksi KHT Per-Olof Johansson, varsinaiseksi tilintarkastajaksi ja valvontatilintarkastajan sijaiseksi KHT Marja Tikka sekä varatilintarkastajiksi KHT Tuija Korpelainen ja KHT Arto Tenhula.

Eläke-Fennian hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 18.11.2003 hallituksen jäseniksi uudelleen kolmivuotiskaudeksi 2004–2006 hallituksen puheenjohtaja kauppaneuvos Eero Lehden ja johtaja Pertti Parmanteen sekä hallituksen uusiksi varsinaisiksi jäseniksi hallituksen puheenjohtaja Ernst Gylfen ja johtaja Seppo Riskin. Hallituksen varajäseniksi valittiin uudelleen toimitusjohtaja Hannu Ketola ja uusiksi varajäseniksi teollisuusneuvos Rauno Mattila ja puheenjohtaja Timo Vallittu. Ernst Gylfe, Seppo Riski ja Rauno Mattila valittiin keskeisten työnantajia edustavien keskusjärjestöjen ehdotuksesta sekä Pertti Parmanne ja Timo Vallittu keskeisten palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Hallituksesta erosivat toimitusjohtaja Lars-Erik Gästgivars ja hallituksen puheenjohtaja Jalo Paananen sekä hallituksen varajäsen puheenjohtaja Jorma Kallio. Hallituksen puheenjohtajaksi vuodeksi 2004 valittiin Eero Lehti ja varapuheenjohtajiksi Pertti Parmanne ja Seppo Riski. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin yrittäjäneuvos Markku Koskeniemi ja varapuheenjohtajiksi toimitusjohtaja Harri Kainulainen ja yrittäjäneuvos Eino Rajamäki.

Johtamisjärjestelmän kehittäminen

Eläke-Fennian toiminnan suunnitteluprosessia kehitettiin edelleen yhdessä keskijohdon kanssa. Strategisia tavoitteita selkeytettiin ja niiden toteutumista seuraavia mittareita kiteytettiin vain muutamaaan oleelliseen seurattavaan tavoitteeseen. Lisäksi seuraavan vuoden suunnittelu ja aikatauluttaminen aloitetaan entistä aiemmin riittävän suunnitteluajan varmistamiseksi. Eläke-Fennian visiotason tavoitteet hyväksyttiin suunnittelukierroksen jälkeen kolmen osa-alueen eli markkinaosuuden, sijoitustoiminnan ja eläketurvan hoidon osalta. Visiotason tavoitteiden saavuttamiseksi vahvistettiin asiakas-, markkinointi-, kumppanuus-, IT-, viestintä-, henkilöstö-, sijoitus- ja eläketurvan hoitoon liittyvät strategiat.

Riskienhallintaprosessi integroitiin toiminnan suunnitteluun ja riskienhallintaprosessin keskeisenä tehtävänä on varmistaa yhtiön strategisten tavoitteiden ja muiden tärkeiden toimintaan liittyvien tehtävien toteutuminen. Eläke-Fennia laatii vuosittain koko toiminnan kattavan,

yhtiön hallituksen hyväksymän riskienhallintasuunnitelman. Hallitus seuraa vuoden aikana riskienhallintasuunnitelman mukaisten toimenpiteiden etenemistä. Eläke-Fennian keskeiset riskit liittyvät liiketoimintatavoitteisiin, toimintoihin liittyviin riskeihin sekä vakuutusliikkeen riskienhallintaan. Sijoitustoimintaan liittyvien riskien tunnistus, arviointi ja mittaaminen sekä hallinnointitoimenpiteet sisältyvät sijoitussuunnitelmaan.

Eläke-Fenniassa toimeenpantava sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta ovat osa yhtiön johtamisjärjestelmää ja sen kehittämistä. Sisäisen valvonnan tehtävänä on edistää toiminnan tuloksellisuutta, tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta, ylläpitää taloudellisen ja toiminnallisen tiedon luotettavuutta ja eheyttä, varmistaa lakien, määräysten ja sopimusten noudattamista sekä turvata yhtiön omaisuutta.

Eläke-Fennian sisäisen tarkastuksen tehtävänä on mm. arvioida sisäisen valvonnan riittävyttä, tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta sekä koordinoita yhtiön riskienhallintaprosessia.

Toiminnan kehittäminen

Asiakkaiden käytössä olevien online-palvelujen toiminnallisuuksia lisättiin ja Internet-sivujen ulkoasua selkeytettiin. Uutena asiakasryhmänä online-palvelujen piiriin pääsivät nyt myös YEL-vakuutetut. Asiakkaat ovat ottaneet uudet palvelut hyvin vastaan; Internetin kautta tuleva ilmoitusliikenne on muutamassa vuodessa moninkertaistunut.

Eläkehakemusten käsittelyssä on aloitettu mittava kehitystyö, jonka tuloksena parin vuoden kuluessa asiakirjat siirtyvät sähköiseen muotoon ja käsittelyprosessin sujuvuuden valvonta helpottuu olennaisesti. Näin varmistetaan riittävä valmius eläkelakien uudistuessa ja suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle.

Työeläkealalla aloitettiin vuoden 2003 aikana merkittävä tietojärjestelmäyhteistyö, kun työeläkeyhtiöt, julkisen sektorin eläkelaitokset ja Eläketurvakeskus perustivat uuden yhteisyhtiön, Arek Oy:n, hallinnoimaan uuden ansaintajärjestelmän rakentamista. Yhteisellä kehityshankkeella pyritään kustannussäästöihin, sillä koko järjestelmä on mittavien muutosten edessä uusien työeläkelakien tullessa voimaan vuonna 2007. Eläke-Fennia lähti uuteen yhtiöön mukaan 4 prosentin omistusosuudella.

Vuonna 2003 päätettiin Eläke-Fenniassa aloittaa yhtiön toimintatavan kehittäminen selkeämmin asiakassuuntauneeksi. Tavoitteena on asiakkuustyön systemaattinen

ja aktiivinen johtaminen, jolla voidaan entistä helpommin reagoida asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin eri asiakasryhmissä. Vuosi 2004 valittiin asiakassuuntautuneen toimintatavan teemavuodeksi, jolloin uuden toimintamallin edellyttämiä muutoksia tullaan viemään käytäntöön.

Henkilöstöstrategiaa toteutettiin sille asetettujen painopistealueiden ja tavoitteiden mukaisesti. Vuoden aikana valmistui henkilöstöressis suunnitelma, joka ulottuu aina vuoteen 2008 asti. Samoin laadittiin suunnitelma Eläke-Fennian esimieskoulutusohjelmaksi. Kehityshankkeiden ja henkilöstöressisien yhteensovittamiseen liittyvien tavoitteiden odotetaan toteutuvan, kun uusi projektisuunnittelu- ja resurssinhallintatyökalu PlanMill otetaan talonlaajuisesti käyttöön.

Asetettujen tavoitteiden saavuttamisen tukena oli Eläke-Fenniassa käytössä koko henkilöstöä koskeva kannustepalkkiojärjestelmä jo neljättä vuotta.

Vakuutuskanta ja vakuutusmaksutulo

Vuoden 2003 lopussa Eläke-Fenniassa oli vakuutettuna 143 880 henkilöä. TEL-perusvakuutusten määrä oli lisääntynyt noin 1 000 vakuutuksella 16 900 kappaleeseen ja niissä oli vakuutettuna 120 660 henkilöä. Työsuhteita oli vuoden 2003 lopussa vakuutettuna yli 5 000 enemmän kuin edellisvuonna. YEL-vakuutettujen määrä kasvoi vuoden aikana noin 4 000 yrittäjällä ja vuoden lopussa YEL-vakuutuksia oli voimassa 23 220 kappaletta.

Vakuutusmaksutulo vuonna 2003 oli 679,1 miljoonaa euroa. Tästä TEL-vakuutusten osuus ennen luototappioiden vähentämistä oli 608,1 miljoonaa euroa ja YEL-vakuutusten 75,5 miljoonaa euroa. Luototappiot

vakuutusmaksusaamisista olivat 4,5 miljoonaa euroa. Keskimääräinen peritty TEL-vakuutusmaksuprosentti oli 21,4 prosenttia palkoista, josta työntekijöiden osuus oli 4,6 prosenttia. YEL-maksuprosentti oli 21,4 prosenttia työtuloista.

Eläkkeet ja työhyvinvointi

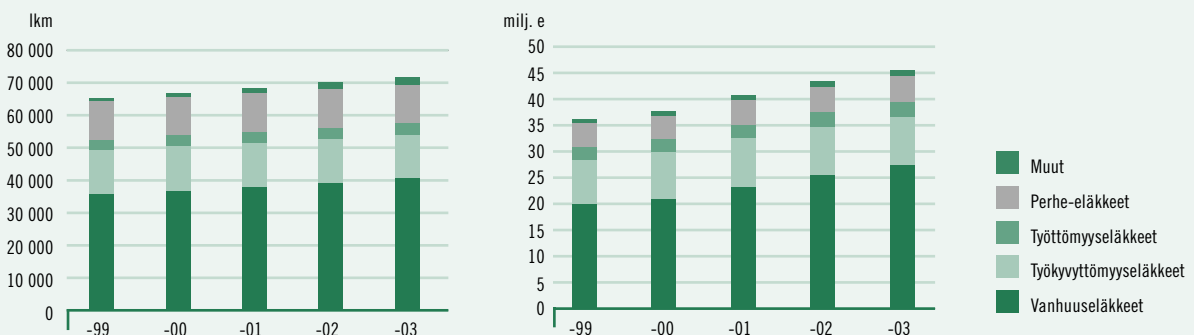
Vuoden 2003 aikana käsiteltiin 11 700 eläkehakemusta, joista uusia hakemuksia oli 6 800. Uusien eläkehakemusten kokonaismäärä on pysynyt lähes samana edelliseen vuoteen verrattuna, vaikka osa-aikaeläkkeiden hakemuskäytöt ovat vähentyneet puolella. Ikärakenteesta johtuvaa kasvua sen sijaan on tapahtunut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkehakemusten määrissä. Samoin kuntoutushakemusten määrissä on tapahtunut selvää kasvua. Tähän vaikuttaa osaltaan se, että kuntoutuksesta tiedottamiseen ja kouluttamiseen on panostettu ja tietämyksen taso eri yhteistyötahoilla on lisääntynyt.

Edellä mainittujen lisäksi viime vuonna työllistivät kansaneläkkeen pohjaosan kompensointiin liittyvät uudelleenlaskennat ja siihen liittyvät muutostehtävät ja asiakaspalvelu.

Eläkkeensaajia oli vuoden 2003 lopussa 71 590 henkilöä. Vuoden 2003 aikana eläkkeitä maksettiin kaikkiaan 542 miljoonaa euroa 37:ään eri maahan.

Vuoden 2003 aikana työhyvinvointipalveluja rakennettiin yhä asiakaslähtöisempään suuntaan. Internet-sivut www.elake-fennia.fi/efekti uudistettiin kokonaan. Sivuille tehtiin asiakkaiden käyttöön kattava työhyvinvoinnin kartoitustumalli ja selkeä suunnitelma toiminnan käytäntöön viemiseen. TYKY-STEP-arviointityökalu rakennettiin työpaikoille työhyvinvointitoiminnan itsearviointiin yhteistyössä Työterveyslaitoksen, Fennian ja STTK:n kanssa. Efekti-koulutusta

Eläkeläisten lukumäärä ja maksussa olevat eläkkeet 31.12.

järjestettiin ja tyky-toiminnan käynnistämisen- ja jatkokehittämistyötä tehtiin useiden asiakasyritysten kanssa. Tietoa ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuuksista tarkennettiin. Yrityksille tyky-toiminta on tutkitusti kannattavaa. Kiinnostus sen edistämisen keinoin kasvaa jatkuvasti.

Vastuuvelka ja sen kate

Eläke-Fennian vastuuvelka oli vuoden 2003 lopussa 4 027,6 miljoonaa euroa. Vastuuvelkaan sisältyi työntekijöiden maksuosuudesta kertynyttä vastuuta 284,9 miljoonaa euroa.

Vuoden 2003 vastuuvelkaan on lisätty mukaan osittainen vakuustustoiminnan luovutus VR Eläkesäätiöstä 31.12.2003. Vastuunsiirrosta on tehty sopimus VR Eläkesäätiön ja Eläke-Fennian välillä ja Vakuutusvalvontavirasto on hyväksynyt vastuunsiirron. Vastuunsiirron yhteydessä siirtyvä vastuuvelka on noin 1,7 miljoonaa euroa. Tähän määrään sisältyy toimintapääomaan siirtyvää osuutta määrä, joka vastaa 12,4 prosenttia varsinaisesta vastuuvelasta. Lopullinen siirtyvän vastuun määrä tarkistetaan vielä syksyllä 2004.

Vastuuvelka, milj. e	31.12.2003	31.12.2002
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	2 319,7	2 205,9
Ositettu lisävakuutusvastuu	4,3	5,0
Osittamaton lisävakuutusvastuu	351,2	285,6
	2 675,2	2 496,6
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	1 101,5	1 005,2
Tasointuvastuu	251,0	239,3
	1 352,5	1 244,5
Yhteensä	4 027,6	3 741,0

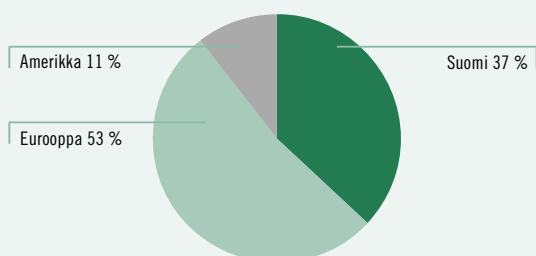
Vastuuvelan kate täyttää kateasetuksen ja Vakuutusvalvontaviraston määräykset. Luetteloitua katetta oli 4 212,6 miljoonaa euroa eli 4,1 prosenttia yli katettavan vastuuvelan. Eläke-Fennian avoin valuuttapositio eli valuuttakurssin muutoksilta suojaamaton omaisuus oli 187,6 miljoonaa euroa. Valuuttasuojaukseen on luettu mukaan myös operatiivisesti suojaavina tehdyt valuuttatermiinit.

Sijoitustoiminta

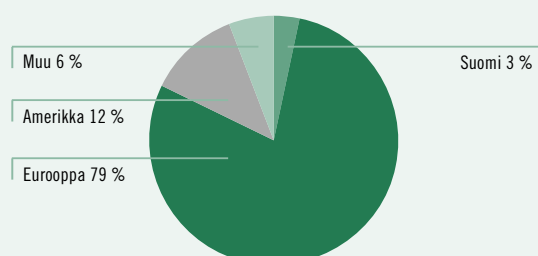
Yhtiön sijoitustoiminta onnistui vuonna 2003 hyvin. Sijoitustoiminnan keskeisenä tavoitteena on toimintapääoman salliman riskinkantokyvyn mukainen tehokas varojen hajautus omaisuuslajien välillä ja sisällä hyvän tuoton saamiseksi. Koko sijoitustoiminnan tuotto sitoutuneelle pääomalle oli 6,8 prosenttia ennen liikekuluja ja sijoitustoiminnan kohdistumattomia tuottoja ja kuluja. Laskuperuste-korko oli 1.7.2003 asti 4,25 prosenttia ja loppuvuonna 4 prosenttia.

Osake- ja korkomarkkinoiden suotuisan kehityksen seurauksena toimintapääoma nousi ja yhtiön riskinkantokyky parani. Siksi osakkeita ja muita riskillisiä instrumentteja lisättiin vuoden 2003 aikana. Osakkeiden osuus nousi 15,7 prosentista 23,3 prosenttiin. Korkosijoitusten osuus on vastaavasti laskenut 65,3 prosentista 58,5 prosenttiin. Korkosijoituksissa yritysten liikkeellelaskemien sijoitusten osuus kasvoi. Lainojen osuus on laskenut 6,8 prosentista 6,2 prosenttiin. Kiinteistösijoitusten osuus on säilynyt suunnilleen ennallaan 12 prosentissa.

Noteerattujen osakesijoitusten maantieteellinen jakauma 31.12.2003

Joukkolainojen maantieteellinen jakauma 31.12.2003

Sijoitusomaisuus-tauluun on koottu omaisuuslajien euromäärät ja prosenttijakaumat 31.12.2002 ja 31.12.2003.

Sijoitusomaisuus	Käyvin arvo 31.12.2003		Käyvin arvo 31.12.2002	
	milj. e	%	milj. e	%
Osakkeet ja osuudet	959,4	23,3	592,3	15,7
osakkeet	866,9	21,0	592,3	15,7
korkorahastot	92,5	2,2	-	-
Lainat	255,9	6,2	256,1	6,8
Rahoitusmarkkina- välineet	2 410,5	58,5	2 465,2	65,3
joukkolainat	1 801,7	43,7	2 140,1	56,7
muut	608,7	14,8	325,1	8,6
Kiinteistöt	495,6	12,0	459,9	12,2
Yhteensä	4 121,3	100,0	3 773,6	100,0

Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa oli 205,0 miljoonaa euroa. Osake-, korko- ja kiinteistösijoitusten myynneissä syntyi yhteensä voittoa 78,6 miljoonaa euroa. Arvonalennuksia tehtiin osakkeisiin 35,7, pääomarahastoihin 5,4 ja joukkolainoihin 4,3 miljoonaa euroa. Kiinteistöjen arvonmuutokset tuloslaskelmassa olivat yhteensä -7,5 miljoonaa euroa. Osakkeiden ja joukkolainojen arvonalennuksia palautettiin 32,4 miljoonaa euroa. Arvostuserot kasvoivat tilivuoden aikana 58,9 miljoonaa euroa.

Eri markkina-alueiden kehitystä kuvaavien indeksien kasvut vuoden 2003 alusta

Markkina-alue	Indeksi	Muutos %
Suomi	HEX portfoliotuotto	22,7
Eurooppa	Stoxx 600	13,7
Itä-Eurooppa	MSCI East Europe	30,1
Yhdysvallat	S&P500	4,9 *
Aasia	MSCI Asia Pasific	14,7

*) 26,4 % paikallisessa valuutassa

Eläke-Fennian koko osakesalkun tuotto sitoutuneelle pääomalle vuonna 2003 johdannaiset, korkorahastot ja vaihtoehtoiset sijoitukset (hedge fundit ja pääomarahastot) mukaan lukien oli 16,4 prosenttia. Noteerattujen osakesijoitusten tuotto oli 22,5 prosenttia ilman korkorahastoja.

Osakesijoitusten lähtökohtana on edelleen ollut sijoitusten hajauttaminen maantieteellisesti, toimialoitain ja sijoitustyyliittäin. Osakestrategia perustuu sijoitusten jakoon indeksinomaisiin sijoituksiin sekä sellaisiin, jotka voivat

merkittävästi poiketa pörssien kehitystä kuvaavista vertailuindekseistä. Jo vuoden 2002 aikana indeksinomaisten sijoitusten osuus laski merkittävästi ja kehitys jatkui vuonna 2003. Aktiivisten yritysvalintojen lisäksi lisättiin ulkomaista varainhoitoa eri maantieteellisille alueille Yhdysvaltoihin, Itä-Eurooppaan ja Aasiaan sekä eri sijoitustyyliin kuten arvo- ja kasvuosakkeisiin sekä pienyhtiöihin. Myös osakejohdannaisten käyttöä ja valuuttasuojauksia lisättiin.

Osakesijoituksiin luettavien niin kutsuttujen vaihtoehtoisien sijoitusten osuus laski vuonna 2003. Pääomarahastosijoittamiseen ei tehty merkittäviä uusia sitoumuksia ja hedge fund -sijoitusten osuus pysyi lähes entisellään. Hedge fund -rahastojen tavoitteena on kaikissa markkinatilanteissa tuottaa positiivista tuottoa.

Korkosijoituksille vuosi 2003 oli hyvä. Pitkät korot laskivat hieman. Yrityslainojen markkinatuotto oli valtionlainoja parempi.

Joukkolainasalkun keskimääräinen luottokelpoisuusluokka oli A2. Valtioiden lainojen osuus joukkolainasalkusta oli noin 21 prosenttia. Korkosijoitusten lähtökohtana on ollut tuoton hakeminen oikein ajoitetuilla korkoriski- ja sektorivalinnoilla.

Joukkolainasijoitusten tuotto johdannaiset ja korkorahastot mukaan lukien sitoutuneelle pääomalle oli 5,2 prosenttia. Markkinarahasalkun tuotto oli noin 2,6 prosenttia.

Kiinteistömarkkinat heikkenivät edelleen toimistotilojen osalta. Vajaakäyttöasteet olivat nousussa ja vuokrat laskivat. Sen sijaan liiketilojen kysyntä pysyi edelleen vahvana ja siksi myös Eläke-Fennian kehitysvaiheessa olevien kauppakeskusten vuokraus eteni tavoitteiden mukaisesti. Asuntomarkkinoiden ylikuumentunut ostokysyntä jatkui ja tämä näkyi vuokrauspuolella lisääntyneinä irtisanomisina ja asuntokiertona. Merkittävimmät kiinteistösijoitusten lisäykset olivat osuus Espoossa sijaitsevasta Kauppakeskus Sellon omistavasta Leppävaaran liikekeskuksesta sekä Novo-konsernin käyttöön rakennettava toimitalo Helsingin Pitäjänmäkeen. Asuntoja valmistui Helsingin Vuosaaren ja Espoon Leppävaaraan yhteensä 96.

Kiinteistösijoitusten tuotto sitoutuneelle pääomalle laskettuna oli 5,6 prosenttia, kun se edellisellä vuonna oli 4,3 prosenttia. Tuottoon vaikuttivat pienentävästi suuret rakenteilla olevat hankkeet ja arvonmuutokset. Jo valmistuneiden kiinteistökohteiden nettovuokratuotto olikin korkeampi eli 7,5 prosenttia vuoden lopun kiinteistökannalle laskettuna. Kiinteistösijoituksia oli vuoden lopussa 495,6 miljoonaa euroa.

Vuoden lopulla Eläke-Fennia myi tytäryhtiönsä Kiinteistö-Fennia Oy:n osakkeet Tallberg Toimitilajohto Oy:lle. Samalla tehtiin pitkäaikainen sopimus vuokraus- ja hallinnointipalveluiden ostamisesta. Tallberg Toimitilajohto Oy on johtavia kiinteistö- ja käyttäjäpalveluita tarjoavia yhtiöitä Suomessa ja siksi kauppa antaa hyvät mahdollisuudet toiminnan tehostamiseen ja kiinteistöjen tuottojen kasvatamiseen. Myös Fennia ja Henki-Fennia myivät osuutensa Kiinteistö-Fenniasta ja yhtiön henkilökunta siirtyi kaupassa Tallberg-konserniin.

Vuoden 2003 loppupuolella, kiinteistökauppoja ja kiinteistöjen arvostamista koskevan julkisen keskustelun jälkeen Vakuutusvalvontavirasto pyysi eläkevakuutusyhtiöiltä laajaa kiinteistöjä koskevaa selvitystä vuosina 1999–2003 tehdyistä kiinteistökaupoista. Asian käsittely Vakuutusvalvontavirastossa on edelleen kesken.

Asiakasrahoituksen sijoitus- ja eläke- ja pääomalinoina oli vuoden lopussa 255,9 miljoonaa euroa. Järjestämättömien luottojen määrä kasvoi edellisvuoden 4,8 miljoonasta eurosta 5,7 miljoonaan euroon. Tilivuonna kirjattiin konkurssien ja ei-turvaavien vakuuksien vuoksi 0,1 miljoonaa euroa arvonalennuksia.

Kokonaisliikekulut ja henkilöstö

Kokonaisliikekulut vuodelta 2003 olivat 29,6 miljoonaa euroa sisältäen työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekulut. Henkilöstö- ja tietohallintokulujen osuus poistoineen kokonaisliikekuluista oli 70 prosenttia. Hoitokustannusosalla katettavat liikekulut olivat 24,0 miljoonaa euroa. Vakuutusmaksussa liikekuluja varten perittävää hoitokustannusosaa kertyi koko vuodelta 27,2 miljoonaa euroa ja muita tuottoja 0,9 miljoonaa euroa. Hoitokustannusyliäämä oli 4,1 miljoonaa euroa. Vakuutus toimintaan liittyviä aktivoituja atk-järjestelmien kuluja on taseessa 31.12.2003 yhteensä 7,2 miljoonaa euroa. Sijoitustoiminnan tuotoilla katettavat liikekulut olivat 5,3 miljoonaa euroa. Vakuutusmaksun työkyvyttömyysoamalla kustannettiin työkyvyn ylläpitoon liittyviä liikekuluja 0,2 miljoonaa euroa.

Yhtiön palveluksessa oli vuonna 2003 keskimäärin 225 henkilöä. Vuoden 2003 lopussa oli vakinaisessa työsuhteessa 230 henkilöä ja määräaikaisessa 6 henkilöä. Äitiys-, hoito- ja opintovapaalla oli 7 henkeä ja osa-aika-eläkkeellä 9 henkeä. Uusia henkilöitä palkattiin ja määräaikaisia vakinaistettiin yhteensä 14 henkilöä. Työsuhteita päättyi yhteensä 5 kappaletta.

Tulos ja vakavaraisuus

Sijoitustoiminnan *nettotuotot kirjanpidossa*, 203,8 miljoonaa euroa, ylittivät vastuuvelan tuottovaateen, 141,3 miljoonaa euroa, 62,5 miljoonalla eurolla. Sijoitusomaisuuden arvostuserot kasvoivat 58,9 miljoonaa euroa. *Sijoitustoiminnan tulokseksi* vastuuvälille hyvitetyn tuottovaateen jälkeen muodostui näin 125,2 miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos oli 11,9 miljoonaa euroa ja hoitokustannustulos 4,1 miljoonaa euroa. Eläke-Fennian yhteenlaskettu kokonaistulos oli 141,1 miljoonaa euroa.

Kokonaistuloksesta siirrettiin osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen 65,4 miljoonaa euroa ja asiakkaille palautettavaksi vakuutusmaksualennuksina 4,2 miljoonaa euroa. Lisäksi palautettiin osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen sieltä ositettuun lisävakuutusvastuuseen edellisvuonna tehdystä täydennyksestä kymmenen prosenttia.

Toimintapääoman määrä vuoden lopussa oli 560,1 miljoonaa euroa eli 15,3 prosenttia vastuuvälästä. Arvostuserojen osuus toimintapääomasta oli 195,5 miljoonaa euroa. Osittamattoman lisävakuutusvastuun määrä vuoden lopussa oli 351,2 miljoonaa euroa. Toimintapääoman kasvulle asetettu tavoite saavutettiin ja toimintapääoma oli 1,9-kertainen verrattuna vakavaraisuusrajaan.

Tuloslaskelma osoittaa 1 019 962,84 euron ylijäämää.

Eläke-Fennia ja sen konserni

Eläke-Fennia on keskinäinen vakuutusyhtiö, jonka yhtiökokouksissa käyttävät äänivaltaa vakuutuksenottajat, vakuutetut ja takuupääoman haltija. Vakuutuksenottajat käyttävät äänivallasta noin 80 prosenttia ja vakuutetut noin 20 prosenttia.

Vuoden 2003 lopussa Eläke-Fennian konserniin kuului tytäryhtiönä 66 kiinteistöyhtiötä. Eläke-Fennian konserniin kuului myös Feva Kiinteistöt Oy. Kiinteistöpalveluyhtiö Kiinteistö-Fennia Oy, jonka osakkeista Eläke-Fennia omisti 70 prosenttia, myytiin tilikauden 2003 aikana Tallberg Toimitilajohto Oy:lle. Eläke-Fennia omistaa osakkuusyhtiötään vakuutusosakeyhtiö Henki-Fenniasta 40 prosenttia.

Olellaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Tammikuussa 2004 Eläke-Fennian ja Polar Kiinteistöjen omistama Kiinteistö Oy Vantaanportin Liiketilat solmi urakkasopimuksen Lemcon Oy:n kanssa Vantaanportin Jumbon 2. vaiheen rakentamisesta. Työt on käynnistetty ja noin 28 000 neliömetrin liiketilat valmistuvat vuoden 2005

lopulla. Eläke-Fennian omistusosuus kiinteistöyhtiöstä on 40 prosenttia. Kohteen päävuokralainen tulee olemaan Stockmannin tavaratalo.

Talouden suhdanteiden vahvistuessa talouskasvu on vilkastunut eri puolilla maailmaa, vaikka inflaatio on edelleen alhaisella tasolla. Osakemarkkinoiden ja korkomarkkinoiden kehitys on siten jatkunut suotuisana alkuvuoden. Eläke-Fennian vakavaraisuus ja riskinkantokyky on edelleen parantunut. Osakkeiden osuutta on lisätty ja korkosijoitusten duraatiota nostettu. Dollarisuojaus on jatkettu.

Eläke-Fennian toimintapääoma 3.3.2004 oli 642 miljoonaa euroa eli 17,4 prosenttia vastuuvelasta. Toimintapääoman suhde vakavaraisuusrajaan oli 1,8.

Tulevaisuuden näkymät

Talouskasvun voimakkuuteen liittyy kuitenkin edelleen epävarmuustekijöitä. Yhdysvalloissa talouskasvua heikentää kaksoisvajae; budjetti- ja vaihtotasevajae sekä työllisyyden heikohko kehitys. Julkisen talouden alijäämä ruokkii vaihtotaseen alijäämää, jonka rahoituksesta merkittävässä määrin vastaavat tällä hetkellä Aasian, lähinnä Kiinan ja Japanin keskuspankit. Siinä vaiheessa, kun Aasian maiden keskuspankkien kyky tai halukkuus ostaa dollaria laantuu, pitkät korot ovat vaarassa nousta huomattavasti.

Euroalueella talouskasvu on edelleen heikkoa. Vientivetoinen kasvu heikkenee, mikäli euro vahvistuu edelleen. Inflaation pysytellessä heikkona Euroopan keskuspankilla onkin edellytykset laskea vielä ohjaukorkoiaan, mikäli talouskehitys sitä vaatii. Tämän ohella maltilliset inflaatioodotukset heijastuvat pitkiin korkoihin, jotka säilynevät kohtuullisen alhaisina koko kuluvan vuoden. Korkosyklin pohja lienee kuitenkin jo nähty.

Aasian ja Euroopan kehittyvien talouksien kasvu jatkuu vahvana, mikä heijastuu myös tämän alueen osakemarkkinoiden kehitykseen. Suurista Aasian maista erityisesti Intian tilanne näyttää lupaavalta kuten myös raaka-aineita tuottavan Venäjän.

Asiakas ykkösenä

Vuoden 2004 painopisteinä Eläke-Fenniassa on asiakas-suuntautuneisuus ja siihen liittyen asiakkaiden segmentointia tarkennetaan. Tavoitteena on palvella eri kokoisia ja eri tavalla asioivia asiakkaita parhaalla mahdollisella tavalla. Eläke-Fennia jatkaa edelleen helppokäyttöisten sähköisten vakuutusratkaisujen kehittämistä kumppaneiden käyttöön.

Vuotta 2004 tulee leimaamaan valmistautuminen seuraavan vuoden alussa toteutuvaan eläkeuudistukseen. Eläkkeiden laskentajärjestelmät toimivat uusilla laskentasaännöillä toukokuusta 2004 alkaen, jolloin asiakkaille voidaan tarjota henkilökohtaisia arvioita eläkeuudistuksen vaikutuksesta kunkin henkilön omaan eläketurvaan. Eläkeuudistus on keskeinen aihe myös kumppaneille järjestettävässä koulutuksessa ja asiakastilaisuuksissa samoin kuin vuoden 2004 asiakastiedotuksessa.

Työssäoloaika pidemmäksi

Vuoden 2004 aikana tulee lisäksi tarkennettaviksi uuden työeläkejärjestelmän rahoitukseen tehtävät muutokset. Esimerkiksi työnantajien työkyvyttömyyseläkkeen omavastuukustannuksiin tulee muutoksia, sillä vuodesta 2006 alkaen kustannus ei kohdistu kokonaisuudessaan aina viimeiseen työnantajaan. Koska edelleen haluttiin ylläpitää ikääntyneiden työntekijöiden työllistymisedellytyksiä, jatketaan yli 50-vuotiaina palkattujen henkilöiden omavastuukustannusten jakamista. Tällöin ei kolmena ensimmäisenä työvuotena sairastuneista työntekijöistä synny käytännössä työkyvyttömyyseläkekustannuksia omavastuisille työnantajille. Edelleen on selvitetty mahdollisuutta pienentää TEL-maksun ikäriippuvuutta, jolla ikääntyneiden työllistämiskynnystä voitaisiin madaltaa.

Työeläkejärjestelmän uudistamisella pyritään pidentämään työssäoloaikaa keskimäärin noin kolmella vuodella, millä olisi merkittävä vaikutus tulevaan eläkemenoon ja sitä kautta tulevaan maksukehitykseen. Suomen työeläkejärjestelmä on osittain rahastoiva järjestelmä, jossa nyt töissä käyvä sukupolvi kustantaa merkittävän osan nyt eläkkeellä olevien turvasta. Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus vaatii, että tulevat sukupolvet eivät joudu maksamaan olenaisesti enemmän silloin eläkkeellä olevien turvasta kuin nykyisin. Siksi tulevaisuuden haasteena on myös seurata kaikkia kehityssuuntauksia, joilla tämä oikeudenmukaisuuden säilyminen voidaan turvata. Tällä – ja muidenkin kehityssuuntien seuraamisella – halutaan varmistaa, että työeläkejärjestelmä kehittyy entistä oikeudenmukaisemmaksi myös eri asiakas- ja sidosryhmien näkökulmasta. Tavoitteena on turvata kaikkien edunsaajien oikeudenmukainen eläketurva.

Eläke-Fennian hallitus kiittää koko henkilökuntaa ja toimivaa johtoa tilikauden 2003 aikana hyvin tehdystä työstä.

Tuloslaskelma

1 000 €	Konserni 2003	Konserni 2002	Emoyhtiö 2003	Emoyhtiö 2002	Liite
Vakuutustekninen laskelma					
Vakuutusmaksutulo	679 139	630 317	679 139	630 317	1
Sijoitustoiminnan tuotot	349 387	310 551	351 634	308 939	3
Sijoitusten arvonorotukset					
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-575 513	-536 843	-575 513	-536 843	2
Korvausvastuun muutos					
Kokonaismuutos	-108 021	2 660	-108 021	2 660	
Vastuunsiirto	445		445		
	-683 089	-534 183	-683 089	-534 183	
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Kokonaismuutos	-178 567	-105 435	-178 567	-105 435	
Vastuunsiirto	1 243		1 243		
Lakisääteiset maksut	-2 546	-968	-2 546	-968	
Liikekulut	-18 391	-16 625	-18 274	-16 924	5
Sijoitustoiminnan kulut	-147 140	-280 716	-146 650	-276 646	4
Muut vakuutustekniset kulut	-985	-2 425	-985	-2 425	
Vakuutustekninen tulos/kate	-949	515	1 905	2 674	
Muu kuin vakuutustekninen laskelma					
Muut tuotot	316	1	316	1	
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos			-21	-53	
Vapaaehtoisten varausten muutos					
			-21	-53	
Tuloverot					
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	-1 181	-1 412	-1 180	-1 405	
Laskennallinen vero	106	149			
	-1 075	-1 263	-1 180	-1 405	
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	1 641	198			
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-285	-361			
Tilikauden voitto/tappio	218	-188	1 020	1 217	

Tase

1 000 €	Konserni 2003	Konserni 2002	Emoyhtiö 2003	Emoyhtiö 2002	Liite
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet	620	909	620	909	
Muut pitkävaikutteiset menot	7 432	5 230	7 432	5 230	
	8 052	6 139	8 052	6 139	
Sijoitukset					
Kiinteistösijoitukset					
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	418 036	404 664	258 044	266 050	6
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			187 882	152 177	
	418 036	404 664	445 927	418 228	
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyri- tyksissä					
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä			16 659	16 717	8
Osakkeet ja osuudet osakkuusyrityksissä	16 742	15 101			
	16 742	15 101	16 659	16 717	
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	839 698	552 552	838 756	551 610	9
Rahoitusmarkkinavälineet	2 358 304	2 394 904	2 358 304	2 376 224	
Kiinnelainasaamiset	112 107	89 371	112 107	89 371	
Muut lainasaamiset	162 912	155 658	143 778	166 763	
Talletukset	9 000	18 100	9 000	18 100	
	3 482 021	3 210 586	3 461 944	3 202 069	
	3 916 799	3 630 351	3 924 530	3 637 014	
Saamiset					
Ensiluokkatoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta	41 947	44 422	41 947	44 422	
Muut saamiset					
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				47	
Saamiset osakkuusyrityksiltä		40			
Saamiset omilta kiinteistöyhtiöiltä			3 013	3 222	
Saamiset yhteistoimintayrityksiltä	294	390	294	373	
Kannansiirtosaaminen	8 910	10 603	8 910	10 603	7
Muut saamiset	54 525	79 608	54 525	79 580	
	63 729	90 642	66 742	93 826	
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	2 485	2 737	2 485	2 590	
Muut aineelliset hyödykkeet	399	398	399	398	
	2 884	3 135	2 884	2 988	
Rahat ja pankkisaamiset	6 196	5 212	5 983	3 383	
	9 080	8 346	8 867	6 371	
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat	48 983	64 195	48 983	64 195	
Muut siirtosaamiset	2 579	3 691	1 160	990	
	51 563	67 887	50 143	65 185	
Vastaavaa yhteensä	4 091 169	3 847 787	4 100 280	3 852 958	

1 000 €	Konserni 2003	Konserni 2002	Emoyhtiö 2003	Emoyhtiö 2002	Liite
VASTATTAVAA					
Oma pääoma					
Pohjarahasto	3 364	3 364	3 364	3 364	
Takuupääoma	1 682	1 682	1 682	1 682	
Arvonkorotusrahasto	692	344			
	5 738	5 390	5 046	5 046	
Muut rahastot	17 085	15 905	17 055	15 875	
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-16 740	-15 352	68	51	
Tilikauden voitto/tappio	226	-188	1 020	1 217	
	571	365	18 142	17 142	
	6 309	5 755	23 188	22 188	11
Vähemmistöosuus	7 848	10 856			
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero			344	323	
Vapaaehtoiset varaukset					
			344	323	
Vakuutustekninen vastuuvélka					
Vakuutusmaksuvastuu	2 675 155	2 496 588	2 675 155	2 496 588	
Korvausvastuu	1 352 475	1 244 454	1 352 475	1 244 454	
	4 027 630	3 741 042	4 027 630	3 741 042	10
Pakolliset varaukset					
Pakolliset varaukset		305			
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta	1 607	1 748	1 607	1 748	
Lainat rahoituslaitoksilta	8	13	8	13	
Laskennallinen verovelka	1 042	1 148			
Muut velat	14 368	52 119	15 812	53 622	
	17 025	55 028	17 427	55 383	
Siirtovelat	32 357	34 801	31 691	34 022	
Vastattavaa yhteensä	4 091 169	3 847 787	4 100 280	3 852 958	

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Työeläkevakuutusyhtiön kirjanpitoa ja tilinpäätöstä säätelevät kirjanpitolain ja -asetuksen lisäksi osakeyhtiölaki ja vakuutusyhtiölaki. Asiaan liittyviä määräyksiä on myös työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa, sosiaali- ja terveysministeriön asetuksissa vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä ja sosiaali- ja terveysministeriön ja Vakuutusvalvontaviraston määräyksissä ja ohjeissa.

Konsernitilinpäätös

Eläke-Fennian konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhtiöt, joissa konsernin osuus äänivallasta on yli puolet. Eläke-Fennian konserniin 2003 kuului tytäryhtiöinä 66 kiinteistöyhtiötä ja Feva Kiinteistöt Oy. Kiinteistö-Fennia Oy poistui konsernista 1.12.2003.

Konsernitilinpäätös on laadittu emo- ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien ja taseiden yhdistelminä. Sisäiset tuotot ja kulut, voitonjako, saamiset, velat sekä keskinäinen osakeomistus on eliminoitu. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt hankintahetkestä lähtien. Tilikauden aikana myydyt tytäryhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätöksessä luovutushetkeen saakka. Vähemmistön osuus tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu omaksi eräkseen.

Konsernin sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva on jaettu tytäryhtiöiden omaisuuserille niiden käypien arvojen sallimissa rajoissa. Konserniaktiivan poistossa noudatetaan vastaavan omaisuuserän suunnitelman mukaisia poistoja. Joissakin kiinteistöyhtiöissä on tehty tilikauden suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi arvonalennuspoistoja. Konserniosakkeisiin aiemmin tehdyt arvonorotukset on konsernitaseessa merkitty tytäryhtiön omistaman kiinteistön arvonorotukseksi.

Konsernitilinpäätöksen jäljennökset on saatavissa emoyhtiön pääkonttorista Kansakoulukuja 1, 00100 Helsinki.

Sijoitukset yrityksiin, joissa on merkittävä omistusosuus

Eläke-Fennian 40-prosenttisesti omistama Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Henki-Fennian markkina-arvona on käytetty varovaisesti arvioitua luovutushintaa, joka vastaa mukautetun vakavaraisuuslaskelman

mukaista toimintapääomaa lisättynä varovaisella arviolla siitä, mitä vastaavanlaisen vakuutuskannan hankkiminen markkinoilta maksaisi. Asunto- ja kiinteistöyhtiöitä ei ole käsitelty konsernitilinpäätöksessä osakkuusyhtiöinä, koska niiden vaikutus konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

Vakuutusmaksutulo

TEL-maksutulo määräytyy vakuutettujen TEL-kokonaispalkkasumman mukaan. Tilikauden aikana perittyä, palkkasumma-arvioon perustuvaa ennakkomaksua on oikaistu tilinpäätöksessä tarkistusmaksuarviolla. Tilikauden maksutuloon on kirjattu myös edellisen vuoden arvioidun ja toteutuneen tarkistusmaksun aiheuttamat erot.

YEL-vakuutusmaksutulo määräytyy yrittäjien työtulojen perusteella.

Korvauskulut

Korvauskulut muodostuvat eläkkeensaajille maksetuista eläkkeistä, kuntoutuskuluista, vastuunjakokorvauksista, korvaustoimintaan kohdistuvista liikekuluista sekä korvausvastuun muutoksesta.

Sijoitusten ja saamisten arvostus taseessa ja sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset on kirjattu tehdyillä poistoilla vähennettyyn ja arvonorotuksilla lisättyyn hankintahintaan tai sitä alempaan käypään arvoon. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden käyvät arvot on määritetty kohteittain Vakuutusvalvontaviraston edellyttämällä tavalla. Pääasiassa käypien arvojen määrittelyn perustana ovat olleet ulkopuolisen, auktorisoidun kiinteistöarvioijan lausunnot. Vuoden 2002 jälkeen vapautuvien aravakiinteistöjen käypinä arvoina on käytetty asuntotuotantolain mukaista luovutuskorvaushintaa.

Kiinteistöihin tehdyt arvonalennukset on kirjattu tulosaikutteisesti sijoitusten arvonalennuksiin. Myytyihin kiinteistöihin on tehty tulosaikutteiset arvonalennusten palautukset ennen myyntivoittojen kirjaamista. Tilivuonna 2003 kiinteistöjen kirjanpitoarvoihin ei ole tehty arvonorotuksia.

Osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon. Osakkeisiin

aiempina vuosina tehdyt arvonalennukset on palautettu osakkeiden arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon. Osakkeet on arvostettu keskihintamenetelmää käyttäen. Käyttöomaisuusosakkeet on arvostettu taseessa hankintamenoon, koska tämän katsotaan vastaavan niiden käypää arvoa. Noteerattujen osakkeiden ja osuuksien käypinä arvoina on käytetty tilivuoden viimeistä saatavilla olevaa kaupankäyntikurssia. Noteeraamattomien vakuutusyhtiöiden osakkeiden markkina-arvona on käytetty varovaisesti arvioitua luovutushintaa. Muiden noteeraamattomien osakkeiden käypänä arvona on käytetty hankintahintaa tai todennäköistä luovutushintaa.

Rahoitusmarkkinavälineisiin kuuluvat joukkolainat ja rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineiden tasearvona on hankintameno, jota on oikaistu nimellisarvon ja hankintameno jaksoitetulla erotuksella. Nimellisarvon ja hankintameno erotus jaksotetaan korkotuoton vähenykseksi tai lisäykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuajana. Hankintameno sisällytetty vastaerien määrä on ilmoitettu taseen liitetiedoissa.

Ulkomaanrahanmääräiset saamiset on muutettu Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin 31.12. noteeraamaan kurssiin. *Ulkomaanrahanmääräiset muut sijoitukset* on merkitty taseeseen hankinta-ajankohdan kurssia käyttäen. Laskettaessa käypiä arvoja on käytetty 31.12. noteerattuja kurssia. Mikäli tilinpäätöspäivän käypä arvo on alkuperäistä hankintamenoa alempi on sijoituksesta tehty arvonalennus. Tilikaudella syntyneet kohdistamattomat kurssierot on kirjattu sijoitustoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin ja kohdistettavat kurssierot on käsitelty kyseisten tulojen ja menojen oikaisuina.

Lainasaamiset, muut saamiset ja talletukset on arvostettu nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Vakuutusmaksusaamiset koostuvat tarkistusmaksuarviosta ja tilivuoden päättyessä maksamattomina olevista eräänntyneistä vakuutusmaksuista. Eräänntyneistä vakuutusmaksuista maksusteelliseksi todetut sekä sellaisten yhtiöiden, joiden konkurssi on alkanut, saamiset on kirjattu luottotappioksi.

Johdannaissopimuksia Eläke-Fennia on käyttänyt sekä suojaustarkoituksessa että muussa kuin suojaustarkoituksessa. Johdannaissopimusten määrä on ollut sijoitusten kokonaismäärään nähden vähäinen.

Johdannaissopimukset, joihin on sovellettu suojauslaskentaa, on arvostettu kokonaisuutena suojaavan erän kanssa. Jos suojaavasta tase-erästä ei ole kirjattu arvomuutosta, ei myöskään suojaavasta sopimuksesta ole tehty tulosvaikutteista kirjausta tilinpäätökseen, ellei sen negatiivinen arvomuutos ole ylittänyt suojaavan erän positiivista muutosta. Kun suojaavasta kohteesta on kirjattu arvonalennuksen palautusta, on käytetyn johdannaisen arvomuutos kirjattu kokonaisuudessaan kuluksi. Johdannaissopimuksesta syntyvät tuotot ja kulut on kirjattu pääsääntöisesti samaan tuloslaskelman erään kuin suojaavasta tase-erästä tai positioista kirjattavat tuotot ja kulut on kirjattu.

Muiden johdannaissopimusten negatiivinen arvomuutos on kirjattu tulosvaikutteisesti. Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta toteutuneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Katetta, toimintapääomaa ja vakavaraisuusvaadetta laskettaessa suojaavina johdannaisina on käsitelty ne johdannaiset, joille on määritetty suojauksen kohde ja jotka on käsitelty kirjanpidossa suojaavina. Vastapuoliriskin osalta on noudatettu mitä Vakuutusvalvontaviraston määräys- ja ohjekoelmissa on mainittu riskikeskittymien rajoittamisesta.

Indeksisidonnaisten lainojen optio-osuus on kirjattu muihin saamisiin ja arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen käypään arvoon. Nollakuponkilainaosuus on kirjattu hankinta-arvoon, jota on oikaistu nimellisarvon ja hankinta-arvon jaksotetulla erotuksella. Tilikauden osuus jaksotuksesta on kirjattu korkotuotoksi.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle huomioiden arvopapereista päivittäin ja kiinteistöistä ja lainoista kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan aika- ja rahapainotettua kaavaa käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo

Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo on sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo vähennettynä vastuuvelan tuotto-vaatimuksella.

Varaukset ja verovelka

Sijoitusten arvostuseroista, jotka on esitetty liitetietona, ei ole esitetty laskennallista verovelkaa. Tuloutetut arvokorotukset ovat veronalaista tuloa. Konsernitilinpäätöksessä kertynyt poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan.

Poistot

Kuluvan omaisuuden hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaisina poistoina kuluksi. Myös kuluvan omaisuuden tuloutetut arvokorotukset poistetaan suunnitelman mukaisesti. Aineettomina oikeuksina on esitetty tietokoneohjelmien lisenssit ja muina pitkävaikutteisina menoina tietokoneohjelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot. Poistot on laskettu tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta käyttäen seuraavia taloudellisia käyttöaikoja:

Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset	50 v
Teollisuus- ja varastorakennukset	40 v
Hotellit	40 v
Rakennusten tekniset laitteet	10 v
Aineettomat oikeudet	5 v
Autot	5 v
Atk-laitteet	4 v
Kalusto	10 v
Konttorikoneet	7 v
Muut pitkävaikutteiset menot	5 v ja 10 v

Osassa rakennuksista on tehty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaiset enimmäispoistot.

Liikekulut

Yhtiön liikekulut on jaettu toiminnoille Vakuutusvalvontaviraston ohjeiden mukaisesti liitetiedoissa esitetyllä tavalla. Pitkävaikutteiset Esy Oy:n laskuttamat tietokoneohjelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot on kirjattu muihin pitkävaikutteisiin menoihin.

Välittömät verot ja tilikauden ylijäämä

Tilikauden tuloksen perusteella määräytyvä vero on kirjattu suoriteperusteisesti tilikauden veroina. Saatuihin ulkomaisiin osinkoihin liittyvä lähdeveron hyvitys ja saatuihin kotimaisiin osinkoihin liittyvä yhtiöveron hyvitys on kirjattu sijoitustoiminnan tuottoihin. Ulkomaisista osingoista maksettuja lähdeveroja ja lähdeveron hyvityksiä ja kotimaisiin osinkoihin liittyviä yhtiöverohyvityksiä ei ole kirjattu verovuodelta määrättävän tuloveron määrää suurempana.

Eläke-Fennian tilikauden ylijäämä määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien Eläke-Fennian hakemien laskuperusteiden mukaisesti.

Eläkejärjestelyt

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TEL-vakuutuksin. Lisäeläketurva on järjestetty osalle henkilöstöä TEL-lisäeläkevakuutuksella. Toimitusjohtajalla ja hänen sijaisellaan on oikeus siirtyä TEL-lisäeläkevakuutuksen perusteella vanhuuseläkkeelle 60 vuotta täytettyään. Eläkevakuutusmaksut on kirjattu suoriteperusteisesti.

Vakuutustekninen vastuovelka

Vakuutus sopimuksista aiheutuva vastuu on kirjattu vastuuvelaksi. Se koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Vastuuvelka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy osittamaton lisävakuutusvastuu, joka luetaan mukaan toimintapääomaan.

Toimintapääoma

Vakuutusyhtiön toimintapääoma muodostuu käypään arvoon arvostettujen varojen ja velkojen erotuksesta. Vastuuvelkaan ei tällöin lueta osittamatonta lisävakuutusvastuuta. Toimintapääoman ja oman pääoman on täytettävä työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa säädetyt vaatimukset. Ei-suojaavien johdannaisten osalta on toimintapääomasta vähennetty mahdollinen enimmäistappio, joka vastaa yhden päivän aikana 2,5 prosentin todennäköisyydellä toteutuvaa tappiota.

Liitetiedot

Tuloslaskelman liitetiedot

1 000 €

	Konserni 2003	Konserni 2002	Emoyhtiö 2003	Emoyhtiö 2002
--	------------------	------------------	------------------	------------------

1. Vakuutusmaksutulo

Ensivakuutus				
TEL:n mukainen perusvakuutus				
Työnantajan osuus	471 988	447 644	471 988	447 644
Työntekijän osuus	130 146	118 819	130 146	118 819
	602 134	566 464	602 134	566 464
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	2 638	2 619	2 638	2 619
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	74 085	61 796	74 085	61 796
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	70	46	70	46
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu	212	-609	212	-609
Vakuutusmaksutulo	679 139	630 317	679 139	630 317
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät				
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista				
TEL	3 159	3 329	3 159	3 329
YEL	1 345	1 531	1 345	1 531
	4 503	4 860	4 503	4 860

2. Maksetut korvaukset

Ensivakuutus				
Maksettu eläkkeensaajille				
TEL:n mukainen perusvakuutus	448 889	424 275	448 889	424 275
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	16 194	16 298	16 194	16 298
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	76 462	72 668	76 462	72 668
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	605	642	605	642
	542 150	513 883	542 150	513 883
Maksettu/saatu vastuunjakokorvauksia				
TEL-eläkkeet	31 194	30 299	31 194	30 299
YEL-eläkkeet	-3 290	-10 988	-3 290	-10 988
	27 903	19 311	27 903	19 311
Maksettu/saatu yhteisvastuukorvausta	-533	-1 219	-533	-1 219
	569 521	531 975	569 521	531 975
Korvaustoiminnon hoitokulut	5 750	4 603	5 750	4 603
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	242	265	242	265
Maksetut korvaukset yhteensä	575 513	536 843	575 513	536 843

1 000 €	Konserni 2003	Konserni 2002	Emoyhtiö 2003	Emoyhtiö 2002
Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely				
3. Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot				93
Tuotot kiinteistösijoituksista				
Korkotuotot				
Saman konsernin yritykset			7 147	6 554
Muut	1 146	652	28	26
Muut tuotot	44 268	42 934	40 775	37 378
	45 414	43 585	47 950	43 958
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	12 869	17 245	12 869	17 152
Korkotuotot	116 183	125 381	117 140	126 338
Muut tuotot	21 413	19 149	21 413	19 149
	150 465	161 775	151 421	162 639
Yhteensä	195 879	205 361	199 371	206 690
Arvon alentumisten palautukset	32 951	1 111	32 951	1 111
Myyntivoitot	120 557	104 080	119 311	101 138
Yhteensä	349 387	310 551	351 634	308 939
4. Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	-15 920	-16 366	-23 803	-22 770
Kulut muista sijoituksista	-15 029	-24 018	-16 247	-24 018
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	-1 686	-2 287	-1 686	-2 287
	-32 635	-42 671	-41 736	-49 075
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-50 243	-111 905	-52 925	-111 264
Rakennusten suunnitelmapoistot	-12 909	-10 474	-637	-641
	-63 152	-122 379	-53 561	-111 905
Myyntitappiot	-51 353	-115 557	-51 353	115 557
Yhteensä	-147 140	-280 608	-146 650	-276 537
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua	202 247	29 943	204 984	32 401
Sijoitusten arvonkorotus		-108		-108
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	202 247	29 835	204 984	32 293

1 000 €	Konserni 2003	Konserni 2002	Emoyhtiö 2003	Emoyhtiö 2002
5. Tuloslaskelman erä liikekulut				
Vakuutusten hankintamenot				
Ensivakuutuksen palkkiot	519	466	519	466
Muut vakuutusten hankintamenot	5 895	5 499	5 895	5 499
	6 414	5 965	6 414	5 965
Vakuutusten hoitokulut	6 864	6 246	6 864	6 246
Hallintokulut	5 113	4 414	4 996	4 713
Yhteensä	18 391	16 625	18 274	16 924
Kokonaisliikekulut toiminnoittain				
Maksetut korvaukset				
Korvaustoiminnon hoitokulut	5 750	4 603	5 750	4 603
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	242	265	242	265
	5 992	4 869	5 992	4 869
Liikekulut	18 391	16 625	18 274	16 924
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistöinvestoinneista	2 051	2 159	1 218	698
Kulut muista investoinneista	4 130	4 342	4 130	4 342
	6 182	6 501	5 349	5 040
Yhteensä	30 565	27 995	29 615	26 833
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	10 439	9 865	9 642	9 000
Eläkekulut	2 348	2 005	2 184	1 840
Muut henkilösivukulut	868	849	825	760
Yhteensä	12 787	12 719	12 652	11 600
Johdon palkat ja palkkiot				
Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	458	480	363	382
Hallituneuvosto ja sen varajäsenet	41	44	41	44
Hallitus ja sen varajäsenet	97	93	97	93
Yhteensä	595	617	501	519

Hallituneuvoston ja hallituksen jäsenille ei ole annettu eläkesitoumuksia, lukuunottamatta toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, joilla on oikeus siirtyä eläkkeelle 60-vuotiaana. Hallituneuvoston ja hallituksen jäsenille ei ole annettu rahalainoja eikä vakuuksia.

Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

Konttorihenkilöstö	200	195	200	195
Myyntihenkilöstö	21	19	21	19
Kiinteistöhenkilöstö	24	28	4	4

Taseen liitetiedot	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
1 000 €	2003	2003	2003	2002	2002	2002
6. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero, emoyhtiö						
Kiinteistösjoiotukset						
Kiinteistöt	23 643	25 204	28 586	24 274	25 835	28 639
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	130 758	146 509	188 162	129 497	151 622	187 457
Muut kiinteistöosakkeet	83 472	86 331	89 963	85 733	88 593	91 894
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	187 882	187 882	187 882	152 177	152 177	152 177
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	16 659	16 659	26 312	16 717	16 717	26 371
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	838 747	838 756	921 377	551 564	551 610	563 353
Rahoitusmarkkinavälineet	2 346 456	2 346 456	2 384 349	2 383 507	2 383 507	2 448 151
Kiinnelainasaamiset	112 107	112 107	112 107	89 371	89 371	89 371
Muut lainasaamiset	143 778	143 778	143 778	148 084	148 084	148 084
Talletukset	9 000	9 000	9 000	18 100	18 100	18 100
Indeksiin sidotun lainan optio-osuus	11 847	11 847	12 803	11 243	11 243	11 992
	3 904 349	3 924 530	4 104 319	3 610 268	3 636 860	3 765 589
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää						
korkotuotoksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	-4 644			-2 182		
indeksiin sidottujen lainojen tuottoa	3 622			3 018		
Kirjanpitoarvo sisältää tuloutettuja arvonorotuksia	20 180			26 592		
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			179 790			128 729

1 000 €	Konserni 2003	Konserni 2002	Emoyhtiö 2003	Emoyhtiö 2002
Muut lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltyinä				
Pankkitakaus	36 768	47 924	36 768	47 924
Takausvakuutus	45 903	49 161	45 903	49 161
Vakuutuskirja	2 025	537	2 025	537
Kiinteistöosake	17 320	19 907	17 320	19 907
Muu vakuus	26 205	30 554	26 205	30 554
Jäljellä oleva hankintameno	128 222	148 084	128 222	148 084

Eläkelainasaamisten yhteismäärä				
Muut kiinnelainasaamiset	13 013	18 508	13 013	18 508
Muut lainasaamiset	49 692	65 965	49 692	65 965
Jäljellä oleva hankintameno	62 705	84 473	62 705	84 473

Saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Muut saamiset		40		47

7. Kannansiirtosaaminen

Yhteisvastuusaaminen	638	930	638	930
Saaminen erityiseltä selvityspesältä	8 272	9 673	8 272	9 673
Kannansiirtosaaminen yhteensä	8 910	10 603	8 910	10 603

8. Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä, emoyhtiö

Osakkeet ja osuudet				
Alkuperäinen hankintameno 1.1.			16 717	16 710
Lisäykset				8
Siirrot			-59	-1
Jäljellä oleva hankintameno 31.12.			16 659	16 717

Osakkeet ja osuudet	Osuus kaikista		Kirjan- pitoarvo
	osakkeista %	äänistä %	
Feva Kiinteistöt Oy	100,0	100,0	8
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia	40,0	40,0	16 651
Osakkeet ja osuudet yhteensä			16 659

1 000 €	Osuus kaikista osakkeista, %	Kirjan- pitoarvo 31.12.2003	Markkina- arvo 31.12.2003	1 000 €	Osuus kaikista osakkeista, %	Kirjan- pitoarvo 31.12.2003	Markkina- arvo 31.12.2003
9. Muut sijoitukset, emoyhtiö							
Kotimaiset osakkeet ja osuudet							
Aldata Solution Oyj	0,31	402	402	Uponor Oyj	0,29	2 133	2 718
Alma Media	0,49	1 976	2 140	UPM-Kymmene Oyj	0,31	24 616	24 665
Amer-yhtymä Oyj	0,48	3 466	3 997	Vacon Oyj	0,17	223	252
Aspo Oyj	0,37	271	410	Vaisala Oyj	0,42	1 312	1 433
Basware Oyj	0,99	517	517	Vahto Group Oyj	3,18	256	256
Capman Oyj	0,12	142	142	Wärtsilä Oyj Abp	0,26	1 758	2 328
Chips Abp	0,21	609	609	YIT-Yhtymä Oyj	0,30	1 683	2 452
Citycon Oyj	2,04	3 162	3 280	Arek Oyj	4,00	280	280
Comptel Oyj	0,19	405	405	Esy Oyj	19,00	288	288
Electrobit Group Oyj	0,25	735	791	Fibrogen Europe	1,03	964	964
Elisa Communications	0,29	3 335	4 172	Imatran Seudun Kehitysyhtiö International	0,35	8	8
Elcoteq Network Oyj	0,53	1 304	1 647	Security Technology Oy	8,87	286	286
Exel Oyj	0,72	448	457	IWS International Oy	1,65	589	589
Finnair Oyj	0,28	1 168	1 268	Metorex International Oy	0,09	2	2
Fiskars Oyj Abp	0,27	977	1 426	Midinvest Oy	10,87	505	505
Finnlines Oyj	0,33	1 572	1 895	Nethawk Oy	2,07	3 418	3 418
F-Secure Oyj	0,58	1 322	1 484	Octel Oy	9,09	336	336
Fortum Oyj	0,30	15 240	21 089	Sisu Axels Oy	26,20	842	842
HK Ruokatalo	0,43	506	559	Team Botnia Oy	0,93	2	2
Honkarakenne Oyj	1,52	210	330	Turun Puhelin Oy	0,00		
Huhtamäki Oyj	0,35	3 277	3 277	Vakuutusosakeyhtiö Garantia	3,66	1 521	1 521
Jaakko Pöyry Group Oyj	0,33	789	994	Vaasan Puhelin Oy	0,00	1	1
KCI Konecranes International	0,30	1 064	1 169	Ulkolaiset euromääräiset euroalueen osakkeet			
Kesko Oyj	0,31	3 205	3 885	Alankomaat			
Kone Oyj	0,35	5 774	8 532	Aegon NV	0,002	390	390
Kemira Oyj	0,35	3 222	3 893	ING Group NV	0,002	804	804
Kyro Oyj Abp	0,56	1 528	1 740	Koninklijke Philips Electronic	0,003	754	754
Lassila & Tikanoja Oyj	0,31	849	1 331	Royal Dutch			
Lemminkäinen Oyj	0,48	1 255	1 397	Petroleum Company	0,004	3 553	3 553
Lännen Tehtaat Oyj	0,49	351	351	Unilever NV	0,003	755	778
Marimekko Oyj	1,13	628	834	Belgia			
Metso Oyj	0,17	2 275	2 275	Fortis	0,002	319	319
M-Real Oyj	0,14	1 758	1 758	Espanja			
Nokia Oyj	0,04	28 179	28 179	Antena 3 Television SA	0,001	10	14
Nokian Renkaat Oyj	0,40	1 960	2 540	Banco Bilbao Vizcaya Argentari	0,003	898	898
Osuuspankkien				Banco Santander Central Hisp	0,002	1 033	1 033
Keskusosuuspankki	0,42	2 328	2 833	Telefonica SA	0,002	1 262	1 374
Orion-yhtymä Oyj	0,29	3 279	3 347	Italia			
Outokumpu Oyj	0,26	4 585	5 078	ENI-Ente Nazionale Idrocarburi	0,002	977	1 002
PKC Group Oyj	0,83	948	1 007	Assicurazioni Generali	0,002	420	420
PohjolaYhtymä Oyj	0,26	2 548	2 851	Telecom Italia Spa	0,002	517	517
Perlos Oyj	0,32	899	1 078	Ranska			
Raisio Yhtymä Oyj	0,20	305	325	BNP Paribas	0,003	1 022	1 148
Rak.Konevuokraamo Oyj	0,30	174	223	Carrefour Supermarche	0,002	631	631
Rapala Normark	0,25	398	511	Axa	0,002	559	614
Rocla Oyj	0,90	234	237	TotalFinaElf SA	0,003	2 254	2 432
Rautaruukki Oyj	0,22	1 590	1 811	L'OREAL	0,001	455	455
Sampo Oyj	0,33	13 409	15 002	Suez SA	0,002	398	398
Scanfil Oyj	0,25	855	855	Saksa			
Sponda	0,26	1 118	1 339	Allianz AG	0,002	793	793
Stonesoft Oyj	0,17	65	65	Basf AG	0,002	536	580
SSH Communications	0,62	293	293	Bayer AG	0,003	464	464
Stora Enso Oyj	0,27	24 537	24 537	Deutsche Bank AG	0,003	970	986
Stockmann Oyj Abp	0,34	2 777	3 238	DaimlerChrysler AG	0,002	666	666
SanomaWSOY Oyj	0,30	4 745	8 071	Deutsche Telekom	0,001	871	871
Suominen Yhtymä Oyj	0,36	455	558	E.ON AG	0,002	644	644
Tamfelt Oyj	0,12	272	296	Muenchener			
Talentum Oyj	0,89	807	944	Rueckversicherungs	0,002	398	405
Technopolis Oyj	0,15	69	96				
Teleste Oyj	0,91	538	849				
Tecnomen Oyj	0,20	163	163				
Tietoerator Oyj	0,35	5 284	6 329				
Tieto-X Oyj	0,31	50	50				

1 000 €	Osuus kaikista osakkeista, %	Kirjan- pitoarvo 31.12.2003	Markkina- arvo 31.12.2003	1 000 €	Osuus kaikista osakkeista, %	Kirjan- pitoarvo 31.12.2003	Markkina- arvo 31.12.2003
SAP AG	0,001	523	599	Helmet SME Ventures Ky		1 092	1 092
Siemens AG	0,002	1 137	1 207	Industri Kapital 2000 Ltd		8 096	8 096
Dow Jones Euro Stoxx 50 EX fund	0,554	8 322	8 757	Kareliaventure Rahasto Ky		62	62
Salzgitter AG	0,033	165	176	Lapin Rahasto I Ky		141	141
Ulkomaiset euromääräiset ei euroalueen osakkeet				MB Equity Fund III		1 118	1 118
Ruotsi				Metal Fund Ky		269	269
Nordea AB FDR	0,041	5 732	7 172	Midinvest Fund I Ky		514	514
OMHEX Ab	0,087	852	980	Nordic Mezzanine Fund I Ky		1 513	1 513
TeliaSonera AB	0,083	16 131	16 131	Nordic Mezzanine Fund II LP		274	274
Ulkomaiset ei-euromääräiset osakkeet				Profita Fund I Ky		545	545
Iso-Britannia				Profita Fund II Ky		1 524	1 524
AVIVA Plc	0,003	397	397	Promotion Capital I Ky		729	729
AstraZeneca Plc	0,003	1 711	1 711	Promotion Equity I Ky		193	193
Barclays Plc	0,003	1 135	1 181	Savon Kasvurahasto I Ky		332	332
BP Amoco Plc	0,002	3 341	3 341	SFK 99 Rahasto Ky		2 847	2 847
British Telecommunications Plc	0,002	375	375	Teknoventure rahasto II Ky		313	313
Diageo Plc	0,002	802	802	Telecomia Venture I		467	467
GlaxoSmithKline plc	0,003	2 815	2 815	Nordic Capital IV Ltd		6 058	6 214
HBOS plc	0,003	980	996	Osakerahastot			
HSBC Holdings Plc	0,002	2 969	3 364	Aberdeen Int Plc - Asia Pacific Fund		12 668	13 824
Lloyds TSB Group Plc	0,003	953	953	Aberdeen Int Plc - China Opportunities Fund		10 296	14 344
Royal Bank of Scotland Group Plc	0,002	1 412	1 565	ABN AMRO Altern Inv-Asia			
Tesco Plc	0,002	484	512	Pacific MultiStrategyFund		2 500	2 500
Vodafone Group Plc	0,002	3 277	3 277	ABN AMRO Eastern Europe Equity Fund		6 387	7 329
Ruotsi				Avenir B Kasvu		4 808	5 089
WM-DATA Ab B	0,040	235	235	BGI Denmark index		104	124
Sveitsi				BGI EMU Equity Index B		4 799	4 799
Credit Suisse Group	0,012	1 017	1 017	BGI MMF USA			
Nestle SA	0,003	1 983	1 983	BGI Norway Index		57	76
Novartis AG	0,002	2 038	2 054	BGI S&P 500 Index		7 791	7 791
Roche Holding AG	0,002	864	961	BGI Sweden Index		320	321
Swiss Re	0,003	440	440	BGI Switzerland Index		1 005	1 121
UBS AG	0,007	1 334	1 522	BGI UK Index		3 663	3 793
Yhdysvallat				CAF Asian Renais Inst		32 044	40 017
iShares MSCI Japan Index Fund	0,653	13 908	15 500	Carnegie Medical		6	7
Nasdaq-100 Index Tracking Stock	0,063	10 548	10 970	Elite sijoitusrahasto		2 000	2 849
SPDR Trust series 1	0,124	35 435	41 582	eQ Arvonkasvattajat A (WIP Value Visions A)		2 000	2 458
Pääomarahastot				eQ Pikkujättiläiset (WIP Small Titans A)		6 000	7 058
Aboa Venture II Ky		442	442	Fidelity American Growth Fund		15 842	17 311
Access Capital LP		5 213	5 213	Fidelity European Aggressive Fund		30 008	31 578
Access Capital LP II A		1 313	1 313	Fidelity European Growth Fund		50 313	58 332
Access Capital LP II B		438	438	FIM India Sijoitusrahasto		7 000	8 557
Bio Fund Ventures I Ky		1 209	1 209	FIM Mondo Kasvurahasto		2 657	2 657
Bio Fund Ventures II Ky		4 159	4 159	FIM Russia Sijoitusrahasto		19 044	20 352
Bio Fund Ventures III Ky		948	948	Fondita Nordic Small Cap B		5 940	6 727
Ecvitec Technology Funde II Ky		1 306	1 306	Nektar Asset Management AB		5 307	5 633
Etelä-Pohjanmaan Rahasto Ky		120	120	Nordea European Value Fund		5 000	5 069
European Fund Investments UK		1 732	1 732	PW Tactical Allocation Fund Y		3 490	3 490
Finnmezzanine III Ky		6 373	6 373	T. Rowe Price -US bl ch eq-I		20 832	23 698
Finnmezzanine Rahasto I Ky		564	564	T. Rowe Price -US large cap growth eq fund		32 464	34 872
Finnmezzanine Rahasto II Ky		1 003	1 003	T. Rowe Price -US large cap value eq		17 515	19 913
Finnventure Rahasto III Ky		732	732	T. Rowe Price -US sml co eq		15 073	16 606
Finnventure Rahasto V Ky		9 676	9 676	Zenit Asset Management AB		4 749	4 824
Forenvia Venture I Ky		618	618	Korkorahastot			
Garantia PK-lainarahasto I Ky		25	25	Deutsche GlobalSpectrum Fund -			
Garantia PK-lainarahasto II Ky		63	63	Global HghYldBndFnd		5 000	5 224
GrowHow Rahasto I Ky		387	387	Gyllenberg High Yield Sijoitusrahasto B		30 000	31 460
				PAM (L) Bonds Higher Yield -C		30 000	30 205
				RG Capital Growth High Yield Bond Fund		25 000	25 618
				Takuuosuus			
				Keskinäinen vakuutusyhtiö Fennia		3 364	3 364
						838 756	921 377

1 000 €	Emoyhtiö 2003	Emoyhtiö 2002
Vastuut		
Avoimet johdannais sopimukset		
I Korkejohtannaiset		
Koronvaihtosopimukset		
Sopimusten nimellisarvo	35 835	39 071
Sopimusten käypä arvo	3 358	4 634
Markkina-arvo ei sisällä tilikauden siirtyvää korkoa.		
II Valuuttajohdannaiset		
Avoimet termiini- ja futuurisopimukset		
Kohde-etuuksien nimellisarvo	190 890	76 666
Sopimusten käypä arvo	12 389	3 312
Suljetut termiini- ja futuurisopimukset		
Kohde-etuuksien nimellisarvo		
Sopimusten käypä arvo		
III Osakejohtannaiset		
Optiosopimukset		
Ostetut optiot		
Kohde-etuuksien nimellisarvo	6 485	6 479
Sopimusten käypä arvo	270	277
Asetetut optiot		
Kohde-etuuksien nimellisarvo		
Sopimusten käypä arvo		
Sopimukset, joiden osalta positio on suljettu, eivät sisälly yllä oleviin lukuihin.		
Sijoitussitoumukset		
Pääomarahastot	51 120	45 822
Leasing- ja vuokravastuu		
Leasing-vastuu alkaneella tilikaudella	253	253
Leasing-vastuu seuraavilla tilikausilla	865	1 118
Muut vastuusitoumukset		
Arvonlisäverolain 188§ mukainen vastuu verovelvollisuusryhmän alv-velasta	4 129	7 312
Uudisrakentamisesta ja kiinteistöjen perusparannuksista tehtyjen alv-vähennysten palautusvastuu	511	511

1 000 €	Emoyhtiö 2003	Emoyhtiö 2002
10. Vakuutustekninen vastuuelka		
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	2 319 661	2 205 910
Osittamaton lisävakuutusvastuu	351 194	285 631
Ositettu lisävakuutusvastuu	4 301	5 046
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	2 675 155	2 496 588
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	1 101 506	1 005 171
Tasointusmäärä	250 969	239 282
Korvausvastuu yhteensä	1 352 475	1 244 454
Vakuutustekninen vastuuelka yhteensä	4 027 630	3 741 042
Lisäedut		
Ositettu lisävakuutusvastuu 1.1.	5 046	22 121
Tilivuonna maksetut asiakashyvitykset	-4 897	-26 149
Siirto ositettuun lisävakuutusvastuuseen	4 151	9 075
Ositettu lisävakuutusvastuu 31.12.	4 301	5 046
Toimintapääoma		
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	23 188	22 188
Peruspääoma, voittovarot, arvonorotusraho ja keskushallinnon tili		
Tilinpäättösiirtojen kertymä	344	323
Omaisuuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	195 537	136 675
Osittamaton lisävakuutusvastuu	351 194	285 631
Pääomalainat		
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Aktivoidut vakuutusten hankintamenot ja aineettomat hyödykkeet	-8 052	-6 139
Muut erät	-2 071	-1 153
	560 140	437 525
Työeläkevakuutusyhtiölain 17 §:n toimintapääoman vähimmäismäärä	200 902	145 709
Vakavaraisuusaste, %	15,33	12,75
toteutunut toimintapääoma/vakavaraisuuden laskennassa käytetty vastuuelka		
Vakavaraisuusraja, %	8,25	6,37
Tavoitevyöhykkeen alaraja, %		
2 x vakavaraisuusraja	16,49	12,73
Tavoitevyöhykkeen yläraja, %		
4 x vakavaraisuusraja	32,98	25,47

Tilinpäätös

1 000 €	Konserni 2003	Emoyhtiö 2003		
11. Oma pääoma				
Takuupääoma	1 682	1 682		
Pohjarahasto	3 364	3 364		
Rakennusrahasto	30			
Arvonkorotusrahasto	692			
Vapaat rahastot	15 875	15 875		
Siirto vuoden 2002 voitosta	1 180	1 180		
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-15 540	1 268		
Käytetty tilikauden aikana	-1 200	-1 200		
Tilikauden voitto	226	1 020		
Oma pääoma yhteensä	6 309	23 188		
	Lukumäärä	Kirjanpito- arvo	Lukumäärä	Kirjanpito- arvo
Takuupääoma				
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia	10	1 682	10	1 682
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen				
Takuuosuuden omistajien osuus:				
Takuupääoma		1 682		1 682
Ehdotettu voitonjako takuupääoman omistajille				
Vakuutusentottajien osuus ehdotetun voitonjaon jälkeen		4 627		21 506
Yhteensä		6 309		23 188
Voitonjakokelpoiset varat				
Tilikauden voitto/tappio		226		1 020
Muu vapaa oma pääoma				
Muut rahastot		17 055		17 055
Kertyneet voittovarot		-16 740		68
Tilinpäätössiirtojen kertymän oman pääoman osuus		-1 568		
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä		-1 027		18 142

Tuloksen käsittely

Hallitus esittää, että tilikauden voitosta 1 019 962,84 euroa

varmuusrahastoon siirretään	980 000,00 euroa
hallituksen käyttövaroihin siirretään	20 000,00 euroa
voitto- ja tappiotilille jätetään	19 962,84 euroa

Tunnusluvut

Tunnuslukutaulukoiden käsitteet ovat vastaavat kuin tuloslaskelmassa ja taseessa, jollei toisin määritellä. Oheiseen yhteenvetotaulukkoon on koottu keskeiset tunnusluvut.

Tunnusluvut, milj. e	2003	2002	2001	2000	1999
Vakuutusmaksutulo	679,1	630,3	612,8	539,8	499,9
Maksetut eläkkeet	542,2	513,9	481,6	448,3	427,2
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	262,7	62,1	4,6	34,3	432,3
tuotto sitoutuneelle pääomalle, %	6,7	1,6	0,1	0,9	14,5
Liikevaihto	1 035,6	944,0	973,7	960,1	757,9
Kokonaisliikekulut	29,6	26,8	23,7	20,2	20,2
% liikevaihdosta	2,9	2,8	2,4	2,1	2,7
% TEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta ¹⁾	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7
Kokonaistulos	141,1	-83,4	-135,3	-84,2	347,8
Vastuuvelka	4 027,6	3 741,0	3 638,3	3 341,9	2 982,2
Toimintapääoma	560,1	437,5	550,2	713,4	830,5
% vastuuvälästä	15,3	12,7	17,3	24,6	31,2
suhteessa vakavaraisuusrajaan	1,9	2,0	2,1	2,7	2,9
Tasoisvastuu	251,0	239,3	223,0	204,0	184,3
Eläkevarat	4 223,2	3 877,7	3 743,7	3 631,0	3 515,5
Siirto asiakashyvityksiin (%) TEL-palkkasummasta ²⁾	0,15	0,17	0,25	0,55	0,85
Maksetut asiakashyvytykset (%) TEL-palkkasummasta	0,18	0,62	0,78	0,63	0,35
TEL-palkkasumma	2 857,9	2 671,1	2 574,6	2 282,2	2 075,8
YEL-työtulosumma	366,5	312,9	300,4	286,7	283,6
TEL-vakuutusosittajia	16 900	15 920	14 760	14 730	14 780
TEL-vakuutettuja	120 660	115 460	112 800	107 610	101 000
YEL-vakuutusosittajia	23 220	19 380	18 840	18 750	18 690
Eläkkeensaajia	71 590	70 040	68 300	66 620	65 220

¹⁾ Suhdeluvun laskennassa mukana kokonaisliikekulut ilman sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja

²⁾ Ei sisällä ositetun lisävakuutusvastuun täydennystä

Vakuutusmaksutulo sisältää TEL- ja YEL-maksutulot luottotappiot vähennettynä. Maksetut eläkkeet sisältävät eläkkeensaajille maksetut suoritukset. Sijoitustoiminnan tuottoa, kokonaistulosta ja toimintapääomaa on analysoitu jäljempänä. Kokonaistulos muodostuu sijoitustoiminnan ja vakuutusliikkeen tuloksesta ja hoitokustannustuloksesta. Liikevaihto on vakuutusmaksutulo ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta lisätynä tuloslaskelman mukaisilla sijoitustoiminnan tuotoilla, arvonorotuksilla ja muilla tuotoilla sekä vähennettynä arvonorotusten oikaisulla. Tasoisvastuu toimii puskurina vakuutusliikkeen heilahteluille. Eläkevarat muodostuvat taseen vastuuvälästä ja varojen arvostuseroista.

Kukin luvusta on erikseen viitospöyristetty ja näin ollen luvut eivät välttämättä summaudu esitettyyn lopputulokseen.

Sijoitustoiminta

Sijoitusjakauma (Sisältää kertyneet korot)	2003		2002		2001		2000		1999	
	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	%
Lainasaamiset	259,1	6,2	259,2	6,8	263,1	7,1	276,7	7,7	289,0	8,4
Joukkolainat	1 841,1	44,2	2 195,5	57,2	2 003,3	54,3	1 773,3	49,6	1 501,8	43,6
korkorahastojen kanssa	1 933,6		2 195,5		2 157,3		1 873,2		1 501,8	
Muut rahoitusmarkkina-										
välineet ja talletukset	612,4	14,7	328,1	8,6	95,1	2,6	181,4	5,1	239,0	6,9
Osakkeet ja osuudet	959,4	23,0	592,3	15,4	897,3	24,3	968,1	27,1	1 024,1	29,7
ilman korkorahastoja	866,9		592,3		743,3		868,2		1 024,1	
Kiinteistösijoitukset	495,6	11,9	459,9	12,0	427,3	11,6	378,2	10,6	392,4	11,4
Sijoitukset yhteensä	4 167,5	100,0	3 835,1	100,0	3 686,1	100,0	3 577,7	100,0	3 446,4	100,0

Sijoitustoiminnan tuottoerittely- ja tulostaulukosta selviää, mistä eristä tuotto muodostui ja miten Eläke-Fennian sijoitustoiminnan nettotuotot tuloslaskelmalla ja toisaalta käyvin arvoin laskettuna riittivät vähimmäistuottovaatimukseen eli vastuuvälälle hyvitetävään ja vuonna 1999 lisäksi toimintapääoman tukemiseen siirrettyyn korkoon nähden.

Tilinpäätös

Sijoitustoiminnan tuottoerittely ja tulos, milj. e	2003	2002	2001	2000	1999
Suorat nettotuotot	145,2	157,9	159,9	153,9	129,5
Lainasaamiset	11,7	13,8	14,2	14,1	14,8
Joukkolainat	90,6	97,0	96,3	84,6	79,5
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	11,0	10,0	8,3	12,6	5,6
Osakkeet ja osuudet	11,8	15,8	19,2	22,8	11,3
Kiinteistösijoitukset	23,5	21,8	23,7	21,3	19,7
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-3,4	-0,6	-1,8	-1,5	-1,3
Arvonmuutokset kirjanpidossa ¹⁾	58,6	-127,0	28,3	124,6	61,9
Osakkeet ja osuudet	17,9	-118,1	-10,0	120,4	46,1
Joukkolainat	45,1	-0,6	39,0	1,6	16,1
Kiinteistösijoitukset	-4,2	-6,3	0,3	2,7	-0,3
Muut sijoitukset	-0,1	-2,0	-1,0	-0,2	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	203,8	30,9	188,2	278,5	191,4
Arvostuserojen muutos	58,9	31,2	-183,6	-244,2	240,7
Osakkeet ja osuudet	80,0	-45,2	-155,2	-269,6	373,4
Joukkolainat	-27,6	73,7	-33,1	21,3	-135,4
Kiinteistösijoitukset	6,7	2,3	4,8	3,7	2,7
Muut sijoitukset	-0,3	0,4	-0,1	0,3	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	262,7	62,1	4,6	34,3	432,2
Muut korkoerät ²⁾	3,8	-0,4	2,8	3,1	7,3
Vastuuvelan tuottovaatimus	-141,3	-165,2	-165,5	-143,8	-128,3
Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos	66,3	-134,6	25,5	137,9	70,4
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo	125,2	-103,4	-158,1	-106,4	311,2

¹⁾ Myyntivoitot ja -tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset

²⁾ Sisältää sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin.

Sijoitusten tuotto-% lasketaan sijoitusjakauman mukaisesti kullekin omaisuuserälle. Sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuna sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä kauden loppuun. Sijoitustuotot muodostuvat sijoituskauden tuloslaskelman mukaisista nettotuotoista lisätyn arvostuserojen muutoksella. Sitoutuneeseen pääomaan on luettu mukaan kertyneet eräänymättömät korot.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo 1.1.–31.12.2003	Sijoitusten nettotuotot käyvin arvo milj. e 2003	Sitoutunut pääoma milj. e 2003	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle 2003	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle			
				2002	2001	2000	1999
Lainasaamiset	11,7	258,9	4,5	4,6	4,9	5,1	5,0
Joukkolainat	108,0	2 114,3	5,1	8,5	5,6	6,9	-2,2
korkorahastojen kanssa	110,8	2 132,8	5,2	8,4	5,5	6,9	-
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	10,7	409,1	2,6	3,7	5,0	4,4	3,0
Osakkeet ja osuudet	109,7	669,2	16,4	-18,5	-14,7	-12,2	93,0
ilman korkorahastoja	107,0	650,8	16,4	-19,1	-17,3	-13,1	-
Kiinteistösijoitukset	25,9	464,6	5,6	4,3	7,4	7,8	6,0
Sijoitukset yhteensä	266,1	3 916,2	6,8	1,7	0,2	1,0	14,6
Sijoitustoiminnan kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-3,4		-0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	262,7		6,7	1,6	0,1	0,9	14,5

Maksun hoitokustannusosan riittävyys ja kokonaisliikekulut

Eläketurvan hoitamiseen tarvittavat varat kerätään vakuutusmaksun hoitokustannusosalla. Tällä hoitokustannusosalla kustannetaan korvaustoiminnan hoitokulut sekä vakuutusten hankinnasta, hoidosta ja yleisestä hallinnosta aiheutuvat kulut poistoineen. Muihin tuottoihin sisältyvät muun muassa vakuutusten ilmoitusliikenteen laiminlyönnin johdosta asiakkailta perityt maksun korotukset.

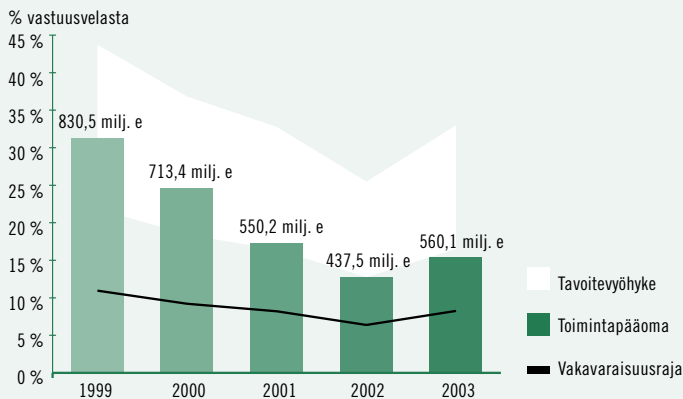
Sijoitustoiminnan hoitokulut kustannetaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Sijoitustoiminnan hoidon tehokkuutta on Eläke-Fenniassa seurattu sijoitustoiminnan liikekulujen ja sitoutuneen pääoman suhteella. Tämä suhdeluku on suuntaa antava, sillä se ei sisällä esimerkiksi rahastojen hoitopalkkioita, jotka ovat pienentäneet rahastojen tuottoja.

Hoitokustannustulos ja kokonaisliikekulut, milj. e	2003	2002	2001	2000	1999
Vakuutustoiminta					
Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	27,2	23,4	22,1	18,6	17,6
Toimintokohtaiset liikekulut	24,0	21,5	19,0	16,5	17,3
Muut tuotot	0,9	0,5	0,7	0,5	0,4
Hoitokustannustulos	4,1	2,4	3,9	2,5	0,7
Liikekulut % hoitokustannustulosta	85,5	90,0	83,1	86,8	96,2
Sijoitustoiminta					
Sijoitustoiminnan liikekulut	5,3	5,0	4,5	3,4	2,7
% sitoutuneesta pääomasta	0,14	0,13	0,12	0,10	0,09
Työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekulut	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
Kokonaisliikekulut	29,6	26,8	23,7	20,2	20,2

Yhtiön vakavaraisuus

Työeläkeyhtiön vakavaraisuutta mitataan toimintapääomalla ja sen suhteella yhtiön sijoitusomaisuuden riskipitoisuuden mukaan määräytyvään vakavaraisuusrajaan ja vakavaraisuuslaskennassa käytettävään vastuuelkaan. Toimintapääoma muodostuu yhtiön omasta pääomasta, omaisuuden käypien arvojen ja kirjanpitoarvojen erotuksesta, osittamattomasta lisävakuutusvastuusta, poistoerosta vähennettynä aineettomilla hyödykkeillä ja ei-suojaavien johdannaisten enimmäistappiolla.

Toimintapääoma ja sen rajat, % (%:na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuelasta)	2003	2002	2001	2000	1999
Vakavaraisuusraja	8,2	6,4	8,2	9,2	10,9
Tavoitevyöhykkeen alaraja	16,5	12,7	16,4	18,4	21,9
Tavoitevyöhykkeen yläraja	33,0	25,5	32,8	36,8	43,7
Toimintapääoma	15,3	12,7	17,3	24,6	31,2

Tilikauden tulosityylysi

Tulosanalyysiin on koottu yhteen ylijäämän lähteet eli sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo, hoitokustannustulos ja vakuutusliikkeen tulos sekä ylijäämän käyttökohteet.

Vakuutusliikkeen tulokseen vaikuttaa suoraan vakuutuskannan rakenne ja tulos kertoo, kuinka hyvin vakuutusmaksut ovat riittäneet eläketapahtumista aiheutuneisiin kustannuksiin. Vuosittain toteutuva positiivinen TEL:n mukainen vakuutuksen tulos viedään tasoitusvastuuseen ja negatiivinen tulos katetaan tasoitusvastuusta. Vuonna 2003 TEL:n lisäturvan mukainen tasoitusvastuu ylitti ylärajansa ja ylitte siirrettiin toimintapääomaan. Samoin YEL:n mukaisen lisäeläkevakuutuksen tulos sisältyi toimintapääoman muutokseen.

Yhtiön vakavaraisuutta kartutettiin siirtämällä osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen 65,4 miljoonaa euroa sisältäen 0,2 miljoonan euron vastuunsiirron ja 0,5 miljoonaa euroa ositetun lisävakuutusvastuun täydennyksen kuoletusta. Ositetuun lisävakuutusvastuuseen siirrettiin asiakashyvityksiä varten 4,2 miljoonaa euroa.

Tulosanalyysi, milj. e	2003	2002	2001	2000	1999
Tuloksen synty					
Vakuutusliikkeen tulos	11,9	17,6	19,0	19,7	35,9
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo	125,2	-103,4	-158,1	-106,4	311,3
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	262,7	62,1	4,6	34,3	432,3
+ Muut korkoerät ¹⁾	3,8	-0,4	2,8	3,1	7,3
- Vastuuvelan tuottovaatimus	-141,3	-165,2	-165,5	-143,8	-128,3
Hoitokustannustulos	4,1	2,4	3,9	2,5	0,7
Kokonaistulos	141,1	-83,4	-135,3	-84,2	347,8
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen	137,0	-92,5	-141,6	-96,6	330,1
Tasoitusvastuun muutokseen	11,7	16,2	19,0	19,8	36,0
Toimintapääoman muutokseen	125,3	-108,7	-160,6	-116,4	294,1
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen	65,4	-141,2	28,1	132,9	59,0
Arvostuserojen muutokseen	58,9	31,2	-183,6	-244,2	240,7
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	0,0	0,1	-6,4	-6,4	-6,4
Tilikauden voittoon	1,0	1,2	1,2	1,4	0,8
Siirtoon asiakashyvityksiin	4,2	4,5	6,3	12,5	17,7
Ositetun lisävakuutusvastuun täydennykseen ²⁾	-	4,5	-	-	-
Yhteensä	141,1	-83,4	-135,3	-84,2	347,8

¹⁾ Sisältää sellaiset korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin

²⁾ Vuonna 2002 tehtyä ositetun lisävakuutusvastuun täydennystä oli 31.12.2003 kuolettamatta 4,1 milj. e.

Tunnuslukujen lukijan opas

Arvostusero Omaisuuden käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus.

Asiakashyvyitys Yhtiön toimintapääoman ja vakavaraisuusaseman keskinäisestä suhteesta määräytyvä hyvyitys, joka annetaan TEL-vakuutuksenottajille vakuutusmaksun alennuksena.

Eläkevarat Taseen vastuuvélka + varojen arvostuserot.

Hoitokustannustulos Hoitokustannustulos lasketaan siten, että liikekulujen kattamista varten peritystä vakuutusmaksun hoitokustannusosasta vähennetään yhtiön liikekulut sijoitustoiminnan liikekuluja lukuun ottamatta.

Katettava vastuuvélka Katettavaan vastuuvélkaan luetaan tilinpäätöksen vastuuvélkan lisäksi vélka vastuunjakoön ja vakuutusmaksuista johtuvat vélat vakuutuksenottajille. Yrittäjien eläkelain mukaisessa perusvakuutuksessa ei tällä hetkellä ole katettavaa vastuuta.

Lakisääteiset maksut Eläke-Fennian osuus eläkelaitosten keskuslaitoksena toimivan Eläketurvakeskuksen kuluista.

Liikevaihto Vakuutusmaksutulö ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta + tuloslaskelman mukaiset sijoitustoiminnan tuotot + arvonkorotukset – arvonkorotusten oikaisut + muut tuotot.

Mukautettu vakavaraisuus Mukautetun vakavaraisuuden tarkoituksena on antaa kuva vakuutusyhtiön vakavaraisuudesta, kun otetaan huomioon sen omistukset muissa vakuutusyhtyksissä ja vähennetään ristiin rahoitus vakuutusyhtyrhythään kuuluvien muiden yhtyrysten kanssa.

Ositettu lisävakuutusvastuu Ositettuön lisävakuutusvastuuseen siirretään varoja käytettäväksi vakuutuksenottajille annettaviin asiakashyvyityksiin.

Osittamaton lisävakuutusvastuu Osittamaton lisävakuutusvastuu on osa yhtiön toimintapääomaa ja se toimii puskurina sijoitustoiminnan tuottoihin liittyville heilahteluille.

Pääoma-arvo Tulevaisuudessa maksettavaksi erääntyvien yhden euron kokoisten eläke-erien summa. Pääoma-arvoa laskettaessa otetaan huomioon ihmisten jäljellä oleva elinaika, kuolevuus ja sairastavuus ja kertyneelle jäljellä olevalle pääomalle hyvitetään 3 prosentin korko.

Vakuutusliikkeen tulos Yhtiön vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos. Se lasketaan vähentämällä riskin kattamista varten peritystä vakuutusmaksuista maksetut rahastoidut korvaukset.

Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos Lasketaan lisäämällä sijoitustoiminnan nettotuottoihin korkoerät, jotka tuloslaskelmassa sisältyvät muihin eriin, ja vähentämällä vastuuvélkan korkovaati-

mus. Sijoitusomaisuuden nettotuotto pitää sisällään tuloutuneet arvomuutokset.

Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo Lasketaan lisäämällä sijoitustoiminnan kirjanpidolliseen tulokseen omaisuuden arvostuserojen muutokset.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo Lasketaan sijoitusjakaumaa vastaaville sijoituslajeille aika- ja rahapainotettuna. Johdannaiset huomioidaan luonteensa mukaisesti omaisuuslajeittain.

Sitoutunut pääoma Markkina-arvoön arvostettu sijoitusomaisuus kauden alussa lisättyä sitoutumisaikapainoilla painotetuilla kassavirroilla. Sijoitusomaisuuteen luetaan myös sijoitusten korkosaamiset.

Tasoiustusvastuu Tasoiustusvastuu toimii puskurina vakuutusliikkeen heilahteluille. Vuosittain toteutuva positiivinen vakuutusliikkeen tulos viedään tasoiustusvastuuseen ja negatiivinen tulos katetaan tasoiustusvastuusta.

Toimintapääoma Määrä, jolla yhtiön varat käypiin arvoihin arvoistettuina ylittävät yhtiön vélat. Velkoihin ei tällöin lueta osittamatonta lisävakuutusvastuuta.

Vakavaraisuus Työeläkeyhtiön vakavaraisuuden riittävyuden seuranta perustuu riskiteoreettiseen tarkasteluun. Tämän tarkastelun perussuurena on ns. vakavaraisuusraja. Tavoitevyöhykkeen alaraja on vakavaraisuusrajan kaksinkertainen määrä ja yläraja nelinkertainen määrä. Vakavaraisuusraja ja tavoitevyöhykkeen rajat määritellään prosentteina yhtiön vastuuvélasta. Mitä riskipitoisempi yhtiön sijoitusjakauma on, sitä korkeampi on vakavaraisuusraja.

Vakuutustekninen vastuuvélka Yhtiön vakuutus sopimuksista aiheutuva vastuu muodostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Vakuutusmaksuvastuu on arvio tuleviin vakuutus tapahtumiin perustuvien eläkesuoritusten pääoma-arvosta vähennettynä odotettavissa olevien tulojen pääoma-arvolla. Korvausvastuuseen varataan tilinpäätöksessä jo sattuneiden eläketapahtumien tulevaisuudessa maksettavat korvaukset. Ositettu ja osittamaton lisävakuutusvastuu luetaan vakuutusmaksuvastuuseen ja tasoiustusvastuu luetaan korvausvastuuseen.

Vastuuvélkan korkovaatimus Vastuuvélkalle hyvitetävä vähimmäiskorko. Sen määrittää ns. laskuperustekorko, jonka sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut.

Vastuuvélkaa kattava omaisuus Yhtiön omaisuus on jaettu kahdeksaan ryhmään sijoitusten turvaavuuden perusteella. Kullekin ryhmälle on määritelty osuudet, jonka ne voivat enintään vastuuvélkasta kattaa. Vastuuvélkaa kattava omaisuus arvostetaan pääsääntöisesti käypään arvoön.

Hallituksen esitys voiton käytöstä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämästä 1 019 962,84 eurosta varataan yleishyödylliseen tai siihen verrattavaan tarkoitukseen 20 000 euroa, käyttörahastoon siirretään 980 000 euroa ja voitto- ja tappiotilille jätetään 19 962,84 euroa. Eläke-Fennian konsernin voitonjakokelpoiset varat tilikaudelta 2003 ovat -1 027 186,06 euroa, minkä vuoksi takuupääomalle ei makseta korkoa vuonna 2003.

Helsingissä 9. maaliskuuta 2004

Eero Lehti

Pertti Parmanne

Lasse Heiniö
toimitusjohtaja

Seppo Riski

Ernst Gylfe

Ilkka Joenpalo

Heikki Kauppi

Olavi Nieminen

Heikki Ropponen

Pekka Sairanen

Mikko Karpoja, SHV

Vakuutusyhtiölain

18 luvun 8 §:n mukainen

vakuutusmatemaatikko

Tilintarkastuskertomus

Keskinäisen vakuutusyhtiön Eläke-Fennian omistajille

Olemme tarkastaneet Keskinäisen vakuutusyhtiön Eläke-Fennian kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2003. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelmat, taseet ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Allekirjoittaneen Per-Olof Johanssonin, KHT, johdolla on tilivuoden aikana ja sen päätyttyä suoritettu kirjanpidon ja hallinnon jatkuvaa tarkastusta, josta on annettu erillinen valvontatarkastuskertomus.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta työeläkevakuutusyhtiölain, vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys ylijäämän käsittelystä on vakuutusyhtiölain mukainen.

Helsingissä maaliskuun 19. päivänä 2004

Per-Olof Johansson, KHT

Marja Tikka, KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Keskinäisen vakuutusyhtiön Eläke-Fennian hallintoneuvosto on käsitellyt yhtiön vuoden 2003 tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen sekä tilintarkastuskertomuksen. Hallintoneuvostolla ei ole niiden johdosta huomauttamista.

Hallintoneuvosto esittää yhtiökokoukselle, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistettaisiin ja hallituksen ehdotus tilikauden ylijäämän käyttämisestä hyväksyttäisiin.

Helsingissä 30. päivänä maaliskuuta 2004

Hallintoneuvoston puolesta

Markku Koskeniemi
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Virallinen tilinpäätös

Yhtiön virallinen tilinpäätös ja konsernin tilinpäätös ovat nähtävissä Eläke-Fennian pääkonttorissa, Kansakoulukuja 1, Helsinki.

Hallintoneuvosto 1.1.2004

Markku Koskenniemi

yritysjäneuvos
Tammerneon Oy
Tampere
puheenjohtaja

Eino Rajamäki

yritysjäneuvos
Seinäjoen Varaosakeskus Oy
Seinäjoki
varapuheenjohtaja

Harri Kainulainen

toimitusjohtaja
Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö
Espoo
varapuheenjohtaja

Työnantajajärjestöjen edustajat

Jorma Kielessä

varatuomari
Helsinki

Tapio Liinamaa

toimitusjohtaja
Härjän Kuntokeskus
Ylihärjä

Arto Pohto

toimitusjohtaja
Finn-Power Oy
Kauhava

Hannu Riihelä

toimitusjohtaja
Eiri Oy
Lahti

Jukka Tikka

toimitusjohtaja
Länsi-Savo Oy
Mikkeli

Kalevi Vuorisalo

toimitusjohtaja
Teknikum Oy
Vammala

Palkansaajajärjestöjen edustajat

Veikko Ampuja

työnjohtaja
Teknisten Liitto TL ry
Helsinki

Sirpa Järvinen

valokuvaalaborantti
Teknisten ja Erikoisammattien
Liitto ry TEKERI
Helsinki

Auli Korhonen

projektipäällikkö
Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry
Helsinki

Markku Markkula

puheenjohtaja
Tekniikan Akateemisten Liitto
TEK ry
Helsinki

Håkan Nystrand

puheenjohtaja
METO -
Metsäalan asiantuntijat ry
Helsinki

Hallintoneuvoston muut jäsenet

Heimo Aho

toimitusjohtaja
SKS-teknikka Oy
Vantaa

Kaj Ericsson

toimitusjohtaja
Harry Schaumans Stiftelse
Vaasa

Tauno Jalonen

toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjien Sypoint Oy
Helsinki

Pentti Jussila

toimitusjohtaja
Kuljetusliike I Lehtonen Oy
Rovaniemi

Tapio Juusela

varatoimitusjohtaja
RTK-Palvelu Oy
Rauma

Mirja-Leena Kullberg

brandijohtaja
Nanso Oy
Nokia

Lasse Murto

toimitusjohtaja
A-Klinikkasäätiö
Helsinki

Heikki Rinta-Rahko

toimitusjohtaja
Kurikan Keskus-Optiikka Ky
Kurikka

Lasse Savonen

toimitusjohtaja
AstraZeneca Oy
Espoo

Mikael Silvennoinen

toimitusjohtaja
OKO Osuuspankkien
Keskuspankki Oyj
Helsinki

Neuvottelukunnat 1.1.2004

ELÄKEASIAIN NEUVOTTELUKUNTA

Jukka Vainio

johtaja
Eläke-Fennia
Helsinki
puheenjohtaja

Ralf Forsén

varatuomari
Tekniikan Akateemisten
Liitto TEK ry
Helsinki

Raimo Kärnä

työsuojelusihteri
Metallityöväen Liitto ry
Helsinki

Vesa Rantahalvari

asiamies
Palvelutyönantajat ry
Helsinki

Hannu Saimanen

johtaja
Puu- ja erityisalojen
työttömyyskassa
Helsinki

Markku Salomaa

lakimies
Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK ry
Helsinki

Markus Äimälä

varatuomari
Teollisuuden ja Työnantajain
Keskusliitto
Helsinki

Seppo Mattila

ylilääkäri
Eläke-Fennia
Helsinki
asiantuntijajäsen

VAKUUTETTUIJEN NEUVOTTELUKUNTA

Jouko Malinen

pääsuunnittelija
Novo Group Oyj
Helsinki
puheenjohtaja

Tom Roth

työnjohtaja
Suomen Turistiauto Oy
Helsinki
varapuheenjohtaja

Pertti Asikanius

konttorinhoitaja
Keski-Uusimaa Oy
Sipoo

Senja Hakola

Airworthiness Engineer
Blue1 Oy
Espoo

Sinikka Hyypä

varastotyöntekijä
Kokkolan Halpa-Halli Oy
Kokkola

Esa Ikkela

projektipäällikkö
Are Oy
Jyväskylä

Helena Joensuu

tuotekokooja
Kemppe Oy
Lahti

Toivo Juntunen

ostopäällikkö
Kemppe Oy
Lahti

Seppo Kurki

faktori
Uusimaa Oy
Porvoo

Maija Levonpää

kasaaja
Metsäpuu Oy
Loimaa

Tuija Majuri

toimitusvalvoja
Schenker Oy
Helsinki

Mauri Nevalainen

osastopäällikkö
Kemppi Oy
Lahti

Heli Mäkinen

leipuri
Primulan Leipomot Oy
Helsinki

Kirsi Palvanen

palkanlaskija
Foxconn Oy
Lahti

Juhani Parmonen

kivityömies
Tulikivi Oyj
Juuka

Johanna Rajala

myyjä
H&M Hennes&Mauritz Oy
Turku

Raimo Rautanen

autonkuljettaja
Suomen Kiitoautot Oy
Myrskylä

Vuokko Toivola

tuotannon tarkastaja
Pola Oy
Lappeenranta

Arvi Tuomarmäki

sähköasentaja
Hella Lighting Finland Oy
Salo

**SUURASIAKAS-
NEUVOTTELUKUNTA****Juhani Enkovaara**

toimitusjohtaja
Eho Oy
Helsinki
puheenjohtaja

Heikki Rinta-Rahko

toimitusjohtaja
Kurikan Keskus-Optiikka Ky
Kurikka
varapuheenjohtaja

Juhani Aho

hallituksen puheenjohtaja
Helsingin Lääkärikeskus
Helsinki

Kari Blomberg

toimitusjohtaja
Rocla Oyj
Järvenpää

Christer Boije

apulaisjohtaja
Pohjoismaiden Investointipankki
Helsinki

Göran Cedercreutz

toimitusjohtaja
Victor Ek Oy Ab
Helsinki

Rabbe Grönblom

hallituksen puheenjohtaja
Kotipizza Oyj
Vaasa

Jarmo Halonen

toimitusjohtaja
Elecster Oyj
Toijala

Björn Hartman

toimitusjohtaja
Oy C. J. Hartman Ab
Vaasa

Timo Hietala

toimitusjohtaja
TH-Laite Oy
Rovaniemi

Reijo Jokela

toimitusjohtaja
Suomen Broiler Oy
Masku

Tuomo Järvinen

hallituksen puheenjohtaja
Esski Oy
Hollola

Aimo Kaarresalo

toimitusjohtaja
Suomen Turistiauto Oy
Helsinki

Jouko Karttunen

toimitusjohtaja
Tiliaktiiva Oy
Helsinki

Jyrki Kaskinen

toimitusjohtaja
Raskone Oy
Vantaa

Björn Kolster

hallituksen puheenjohtaja
Kolster Oy Ab
Helsinki

Matti Koskenkorva

hallituksen puheenjohtaja
Panostaja Oyj
Tampere

Heikki Lamminaho

toimitusjohtaja
Are Oy
Helsinki

David Lindström

varatoimitusjohtaja
Blue1 Oy
Vantaa

Pasi Lohikko

toimitusjohtaja
Tunturi Oy Ltd
Turku

Ulla Matsi-Koistinen

talousjohtaja
Taloustutkimus Oy
Helsinki

Martti Paunu

toimitusjohtaja
Väinö Paunu Oy
Tampere

Vesa Pollari

toimitusjohtaja
Selecta Oy
Helsinki

Irmeli Rytkönen

toimitusjohtaja
Gigantti Oy
Vantaa

Klaus Saarikallio

toimitusjohtaja
Normek Oy
Vantaa

J. Pertti Siikarla

toimitusjohtaja
Yrittäjien Oikeussuoja Oy
Helsinki

Kaj Ström

toimitusjohtaja
Motoral Oy Ab
Helsinki

Seppo Suuriniemi

toimitusjohtaja
Vammalan Konepaja Oy
Vammala

Antti Tiitola

toimitusjohtaja
Lidl Suomi Ky
Espoo

Esko Torssonen

varatoimitusjohtaja
Suomen Kiitoautot Oy
Joensuu

Juha Valkamo

toimitusjohtaja
Primula Oy Ab
Helsinki

Lennart Varjo

toimitusjohtaja
Hella Lighting Finland Oy
Salo

Reijo Vauhkonen

teollisuusneuvos
Tulikivi Oyj
Juuka

Arvo Viinonen

hallituksen puheenjohtaja
Kojaltek Oy
Oulu

Olli Vilppunen

toimitusjohtaja
LSK Electrics Oy
Lahti

Pertti Vuorio

toimitusjohtaja
Salon Seudun Puhelin Oy
Salo

Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennia

Kansakoulukuja 1

00100 HELSINKI

Postiosoite 00041 ELÄKE-FENNIA

Puhelin 010 5031

Faksi 010 503 7680

www.elake-fennia.fi